

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenemši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Posilnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Konec klevetam!

Državnozbornske volitve v Italiji so da-
le jugoslovanskemu časopisju povod, da je
planilo z neverjetnim srdom po krščansko-
socialistični struji na Primorskem. »Jutro«,
»Narodni dnevnik«, »Kmetijski list« in »Sl.
narod« so dvignili krik o izdajstvu, ki da
so ga zagrešili primorski »klerikalci« nad
našim narodom v Italiji. Vstalo je celo
»Starešinstvo« Jugoslovanskega sokolskega
saveza v Ljubljani in izdalo proglas na
narod, v katerem govori o »izdajstvu za-
sleplencev (krščanskih socialistov), ki ho-
čejo potegniti za seboj svoj narod, da raz-
dvoji in razcepljen utone in izgine v po-
vodnji tujinstva.«

Kaj se je vendar zgodilo? Kako je mo-
goče, da so možje, katerim so priznavali tu-
di liberalci sami velike zasluge za ohrani-
tev našega naroda v Italiji, postali čez noč
izdajalci?

Da bo naša javnost spoznala nemoral-
ne, ogabne, nizkotne metode slovenskega
liberalizma, hočemo obrazložiti na tem me-
stu politični položaj na Primorskem.

Po prvih poročilih sta bila izvoljena
pri volitvah v rimski parlament dva slo-
vanska poslanca in sicer krščanski socialist
dr. Besednjak, ki je baje dobil 12.154 pred-
nostnih glasov in liberalce dr. Stanger, ki
je odnesel 11.907 preferenc. Dr. Wilfan je
pa podlegel, ker je imel 316 glasov manj
ko njegov somišljenik Stanger.

To golo in preprosto dejstvo, da je do-
bil krščanski socialist od našega naroda
največje število prednostnih glasov, in da
je dr. Wilfan podlegel, je zadostovalo, da je
nastal v slovenskem liberalizmu vihar
ogorčenja in se je dvignila proti krščanskim
socialistom na Primorskem poplava psov-
k, žalitev in obrekovanj.

Krščanski socialisti so baje prelomili
pakt, ker niso glasovali, kakor je bilo do-
menjeno, za Wilfana, Besednjaka in Stan-
gerja, ampak so dali prednost Besednja-
ku. Krščanski socialisti so vrgli Wilfana in
povzročili s tem nepopravljivo škodo za
naš narod v Italiji, zanesli so v njegove vr-
ste razdor, oslabili njegovo odporno moč.
Tako je vpilo liberalno časopisje Slovenije.

K temu moramo ugotoviti, da ni res,
da je dr. Wilfan padel, temveč, da je po
uradnih poročilih poleg Besednjaka izvol-
jen za državnega poslanca. Besednjak je
dobil 14.120 prednostnih glasov, Wilfan pa
13.719 (Stanger le 13.311). Izvoljena sta
torej, kakor določa porazum, prva dva po-
slanca.

Glede kršitve discipline in besedolom-
stva moramo pa brezobzirno razkrinkati vso
hinavsko kampanjo, ki so jo vodili libe-
ralci na Primorskem proti krščanskim so-
cialistom, odkriti moramo njihovo brez-
vestno sistematično borbo, ki so jo vodili
pri teh volitvah, da bi se polastili vseh
mandatov in poteptali sklenjeni sporazum
v blato. Torej je res vprav nasprotno te-
mu, kar so poročali nasprotni listi z na-
menom, da prikrijejo delovanje svojih so-
mišljenikov na Primorskem.

Oglejmo si številke, ki govore jasno
govorico. V mestu Trstu so imeli Slovenci
2577 glasov in pri tem je dobil Wilfan nič
manj ko 325 glasov več ko Besednjak. To-
rej več ko 20 od sto Wilfanovih pristašev
je pogazilo v blato sklenjeni sporazum in
prekršilo brez sramu podpisano pogodbo.
V celokupni tržaški pokrajini ima Wilfan
377 prednostnih glasov več ko Besednjak,
torej zopet očitno kršenje sporazuma. V
Istri ima po dosedanjih poročilih Wilfan
tudi več preferenc ko Besednjak, kajti Wil-
fan je dobil 2036 preferenc, Besednjak pa
le 2011. Tudi iz tega je jasno razvidno, kdo
je lomil in kdo ni lomil sporazuma.

Iz tega sledi jasno ko beli dan: Ko bi
ne bili Goričani tako pametni, da bi dali
iz previdnosti svojem kandidatu nekaj
več prednostnih glasov, bi bil hinavski li-
beralni načrt popolnoma uspel in Goriška
bi bila ostala brez poslanca. Deže-
la, ki je dala 60 od sto glasov slovanski li-
sti, bi bila prvič izšla iz volivne borbe po-
tlačena, osleparjena, ogoljufana od lastnih
bratov. Pa ne le to! Najmočnejša in najboljše
organizirana struja med Jugoslovani v Ita-
liji bi bila ostala po zaslugi besedolomnih
liberalcev brez zastopnika, ki ji
pritiče po njeni moralni in številni moči.

Sedaj pa prihajajo tržaški liberalni go-
spodje in imajo drzno čelo vpiti v »Jutro«,
»Slov. narod«, »Narodnem dnevniku« in
»Kmetijskem listu« o izdajstvu krščanskih
socialistov na Primorskem! Ali si more
človek misliti večje nesramnosti in predrz-
nosti? Vprašamo »Starešinstvo sokolskega
saveza« v Ljubljani: Ali bi bili vi, gospodje,
izdali proglas na narod tudi tedaj, ko bi se
bil liberalni načrt posrečil in bi bili ostali
Goričani brez poslanca? — Nikdar! Nikoli!

Zato lepo molčite in ne žalite ter ne
zasramujte tisočerihi množice primorskih
Slovencev in Hrvatov! Molčite lepo o izdaj-
stvu krščanskih socialistov! Ali veste, da je
v Italiji slovenski fašizem oportunistični
izrastek liberalne stranke? Izdajca Peter-
nel je bil liberalce, odpadnik Bandelj je
bil liberalce, fašist in župan v Vipavi Pe-
trovič je bil Sokol in liberalce, izdajalec
učitelj Trošt je bil Sokol in liberalce, pod-
predsednik rihemburškega fašja in propa-
lica Cigoj je bil starosta Sokola in libe-
ralce, fašist Lulik je bil liberalce, vodja banj-
ških fašistov učitelj Vuga je bil liberalce,
vodja kanalskih fašistov Muznik je bil Sokol
in liberalce, vodja tolminskih fašistov
Mrak je bil liberalce, fašistovski agitator v
Grgarju, učitelj Makovec je bil liberalce,
odgovorni urednik »Nove dobe« Jožef So-
kol je bil liberalce, bivši čepovski žu-
pan, sedaj fašist Andrej Podgornik, je bil
liberalce, podporačnik fašistovske milice v
Brdih, učitelj Šfiligoj je bil Sokol in libe-
ralce, vodja fašistov v Dornbergu učitelj Vo-
dopivec je bil Sokol in liberalce, fašistov-
ski agitator na Krasu učitelj Ščuka je bil
liberalce. Fašistovski agitator v Avčah je
liberalce Brajda. In kdo je pretepal skup-
no s italijanskimi fašisti med volivno bor-
bo zavedne slovenske kmete v Brdih? Za-
stavonoša Sokolov, veleposestnik Jaša. Kdo
je teroriziral naše vipavsko kmečko ljud-
stvo v času volivne borbe in pretopal osem-
desetletne slovenske starčke v Dornbergu?
Liberalce, Sokol in nedavni ravnatelj Wil-
fanove pisarne, zaupnik tržaškega društva
»Edinost«, sedaj podporačnik fašistovske
milice Kalin! Kamor človek pogleda, po-
vsod vidi v vrstah izdajalcev in odpadni-
kov same liberalce in Sokole, same libe-
ralce in zopet liberalce. Ali veste gospod-
je, da so pri teh volitvah popolnoma odpo-
vedali liberalni učitelji, liberalni trgovci,
sokolski gostilničarji in mesarji? Ali vam
nič ni znano, da je vsa volivna borba na
deželi slonela s par castnimi izjemami sa-
mo in izključno na kmečkih možeh in fan-
tih krščanskega naziranja? Neizpodbitno
zgodovinsko dejstvo je, da je bila borba
proti slovenskemu fašizmu v glavnem borba
proti bivšemu liberalizmu in sokolstvu!

Tem svojim ljudem naj dajejo
»Jutro«, »Narod«, »Narodni dnevnik« in
»Kmetijski list« ter »Sokolski savez« lek-
cije o narodni zvestobi in discipli-
ni, ne pa voditeljem krščanskega socializ-
ma, ki so se pri teh volitvah postavljali v
življenjsko nevarnost za tlačeno slovensko
in hrvatsko ljudstvo, braneč se pred bat-
ninami in samokresi sloven-
skih liberalnih odpadnikov.

Vaša brezvestna pisava pomeni vnebo-
vpiloče žaljenje najzvednejšega dela naše-
ga naroda v Italiji, pomeni sramotenje tiso-
čerihi mož in fantov, na katerih sloni glav-
na obramba naše narodnosti proti fašistov-
skemu navalu.

Če imate še kaj časti in vesti v sebi,
morate storjeno krivico takoj popraviti
in dati polno zadoščenje obrekova-
nim goriškim Slovincem. Vrnite čast, ki
ste jo umazali in kradli ljudem, pri katerih
se lahko učite, kaj je narodna dolž-
nost, narodna požrtvovalnost in narodno
delo.

Grška — republika.

**LJUDSKO GLASOVANJE. — 75 OD-
STOTKOV GLASOV ZA REPUBLIKO.**

Atene, 14. aprila. (Izv.) Ljudsko gla-
sovanje o državni obliki je poteklo pov-
sem mirno. Po dosedaj znanih rezultatih
je 70 odstotkov glasujočih glasovalo za re-
publiko. Ko bodo znani vsi rezultati, se
bo ta odstotek povišal skoro gotovo na
75 odstotkov. Monarhisti so dobili večino
le v nekaterih krajih Peloponeza. Za za-
časnega predsednika republike bo imeno-
van dosedanj regent admiral Konduriotis.

Močna delovna vlada na vidiku.

**DR. KOROŠEC V AVDIENCI PRI KRALJU. — PAŠIČ NI BIL KLIČAN NA DVOR
— RAZOČARANJE MED MINISTRI. — KONSTERNIRANI VLADINOVCİ. —
PRIHOD GENERALA STIPANOVIČA.**

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Danes okrog
poldne je bil pri ministru dvora g. Janko-
viću načelnik Jugoslovanskega kluba g. dr.
Anton Korošec. Popoldne neposredno
po avdienci g. Ljube Jovanovića je
bil g. dr. Korošec ob četrti na 7 sprejet v
avdienci pri kralju. Avdiencia je trajala do
pol 8. Dr. Korošec o poteku konference ni
nikogar obvestil. Jutri z jutranjim vlakom
se g. dr. Korošec odpelje v Ljubljano, kjer
bo prebil velikonočne praznike. Tekom
prihodnjih dni bo kralj sprejel tudi ostale
voditelje opozicijskih strank.

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Dočim prvi
dan krize ni prinesel nobene spremembe
in v pogledu reševanja krize ni bil storjen
od merodajnih krogov noben korak, je bil
drugi dan že bolj živahen. Okrog poldne
so režimski agentje raznesli vest, da je po-
klican na dvor g. Nikola Pašić. Ta vest
se je izkazala kot neresnična, kajti Pašić
ni bil poklican, niti ni bil na dvoru, pač pa
je v tem času bil pri ministru dvora načel-
nik Jugosl. kluba dr. Anton Korošec.
Popoldne okrog 5. ure je bil poklican na
dvor predsednik narodne skupščine g. Ljuba
Jovanović in ostal na dvoru kake
pol ure. Posebno se je opazilo, da po avdi-
enci Ljuba Jovanovića ni odšel k Nikoli Pa-
šiću, kar je sicer bilo običajno, temveč da
je odšel v parlament, kjer je časnikiarjem
izjavil, da je bil pri kralju, da ga obvesti o
položaju, da se kriza razvija normalno in
da bo kot prvi od političnih voditeljev
sprejet v avdienco načelnik Jugosl. kluba
g. dr. Korošec. Kakor javljamo na dru-
gem mestu, se je to v resnici zgodilo in
reči se mora, da je bilo v vseh parlamen-
tarnih krogih sprejeto kot prava senzacija
dejstvo, da je bil dr. Korošec sprejet pred
drugimi posebno to, da je bil dr. Korošec
sprejet pred g. Nikolo Pašićem, čegar av-
dienco so posebno radikali in drugi reži-
movci pričakovali takoj po avdienci pred-
sednika narodne skupščine g. Ljube Jova-
novića. Smatrali so namreč, da bo krona
po dosedanjih praksah sprejela predlog Ljube
Jovanovića, ki ga je ta brez dvoma stavil v
predhodnem sporazumu s Pašićem. Dej-
stvo, da se to njihovo pričakovanje ni iz-
polnilo, je na njihove kroge delovalo po-
razno, kar se je še posebno opazilo po
sestanku bivših ministrov, ki so bili de-
primirani. Ministri Pašić - Pribičević

vlade se še vedno vsak dan sestajajo na
»seje«, na katerih se pogovarjajo o svoje-
mu porazu, se tolažijo in razpravljajo, ka-
ko bi prišli iz brezupnega položaja, kajti
merodajnih sklepov ne morejo delati kot
člani vlade, katere demisijo je zahte-
val in sprejel kralj. Kolikor izvemo
od dobro poučene strani, je bilo na taki
seji, ki se je vršila od 5. do 8. ure, konsta-
tirano, do krona ni sprejela predloga Pa-
šića oziroma Jovanovića za nove volitve.
Nasprotno se je na tej seji ugotovilo, da
se dela natem, da se ustvari močna de-
lovna vlada, ki bi imela dovolj za-
slojbe v parlamentu samem in tudi dovolj
ugleda v državi in v tujini. Za tako vlado
pa je Pašić-Pribičevićeva koalicija diskvali-
ficirana, ker je dokazano, da nima večine
v parlamentu, ker je zlorabila dano ji za-
upanje, ker ne daje jamstva, da bo pone-
hala neznosna korupcija, ki se je izvrše-
vala od stebrov režima in največ škodo-
vala ugledu naše države v inozemstvu. O
tem so si vse dosedanje argumentacije na
jasnem, zato so sklenili, da vsi odstopeniški
ministri prosijo za avdienco, in da delajo
na to, da se Radiću in njegovim poslancem
v nobenem slučaju ne zaupa. V tej smeri
so imeli dosedaj zelo slabo srečo, posebno
z znanimi komunisti, kjer pravijo, da so
nove volitve potrebne vsled tega, ker so
stare stranke izmenjale svoje programe, da
temelj katerih so bile izvoljene. To so v
merodajnih krogih tudi tolmačili na ta na-
čin, da je Pašić s tem mislil na hrvatske
poslance, ki so prišli v parlament in pri-
segli kralju. Tri krogi mislijo, da bi volitve
v tem značile, da se na hrvatske poslance
izvrši pritisk, da morajo ostati pri svojem
prvobitnem programu. Argumentacije re-
žimovcev so si s to intrigo zadale nov uda-
rec. Precej poplašeni so bili radikali iz-
zval prihod znanega generala Stjepana
Stepanovića, kraljevega prijatelja, za ka-
tereja mislijo radikali, da je prišel v Bel-
grad zato, da na merodajnem mestu založi
svoj vpliv proti njim. Brez dvoma ta pri-
hod ni brez veze s sedanjim položajem.
Ponekod so ga spravili v zvezo z vojaško-
uradniško vlado. O tem za sedaj ne more
biti niti govora, kajti dosedaj se stvari raz-
vijajo v normalni smeri močne delovne
vlade.

Časopisni glasovi o Pašićevi demisiji.

**SOGLASNA POROČILA: PAŠIČ JE MORAL DEMISIONIRATI. — KORUPCIO-
NISTI PEREJO ZAMORCA.**

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Včeraj je
bila obletnica »Markovega protokola«,
obenem prvi dan nove krize, ki je nastala
s tem, da je kralj odredil Pašić-Pribiče-
vićevi vladi zaupanje in mandat, ker je
bila najvišja želja izigrana, dano zaupanje
izigrano. To dejstvo najbolj karakterizira
dosedanji režim in sedanjo krizo in kakor
rečeno je to dejstvo najbolj porazno delo-
valo, da je krona odvzela mandat in da je
Pašić neprostoovoljno podal demisijo. To
dejstvo priznava celo sama radikalna
glasila. Tako n. pr. piše o tem nemilem
in v novi državi še ne zabeleženem slu-
čaju vladno glasilo »Vreme« v posebni
notici, kakor pravi samo da po zanesli-
vih informacijah, da je demisija Pašić-Pri-
bičevićeve vlade posledica kraljeve želje.
Pove torej ravnoisto, samo z malo bolj
blago frazo. Nasprotno je »Politika«, ka-
tere zveze z dvorom so znane, v kome-
ntarju o demisiji naglašala, da je vladi da-
no nezaupanje, ker je prekoračila mejo,
deloma pa postopala svojevoljno. V istem
smislu in brez olepšavanja piše o sramot-
nem porazu tudi »Pravda« in ostale časo-
pisje v prestolici, razen glasila Pribiče-
vića in njegovih tovarišev, »Reč«, ki je v
danes popoldne izišli številki prinesla
znani komunikne in skrajno klaverno ko-
mentar, v katerem piše, da bo vsled
ostavke vlade mogoče vsestransko pre-
motriti in razčistiti politični in parlamen-

tarni položaj in napraviti pravo rešitev, in
pravi dobesedno: »Z ostavko vlade je od-
prta kriza in za sedaj se ne more reči,
kakto dolgo bo trajala.« Ta velika poniž-
nost in skromnost dvoreznega glasila Pri-
bičevićevih demokratov je značilna po-
sebno z ozirom na dosedanje ošabnost, s
katero so nastopali, češ, da imajo volivni
mandat. Z današnjo ponižnostjo samo se
bo dementiralo in dokazalo, da so v po-
slednji krizi ostali verni svoji metodi la-
ganja in varanja javnosti. Pa ne samo gle-
de pisanja o neprostoovoljni demisiji je g.
Pribičević tako ponižen, ampak tudi v
proglasu, ki je izšel v isti današnji po-
poldanski številki, ni opaziti običajne
borbenosti. V tem proglasu, ki ga je so-
podpisal Jožef Reiser, se skušajo
oprati očitkov, da so izdajalci, ki so se
prodali za Judežve groše korupciji in na-
silju. Vendar ta njihov zagovor šepa, ker
sloni na njihovi denunciaciji o antidržav-
nosti velike večine ljudstva, ker hočejo
še nadalje pljačkati s svojo teorijo o cen-
tralizaciji, kakor jo je zamislil g. Pašić.
Ker o tem njihovem stališču tudi dosedaj
ni nihče dvomil, je ta proglas napravil in
utrdil tudi splošen vtis, da je Pribičević
vrgel svojo poslednjo karto in to tudi za-
igral in na ta način v splošnem interesu
končno doigral svojo žalostno politično
vlogo.

SESTANEK NAČELNIKOV OPOZICIJE.

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) O včerajšnjem sestanku načelnikov klubov opozicijskega bloka prinašajo listi sledeče informacije: »Načelniki opozicijskega bloka nimajo nobenega razloga izbegavati nove volitve, ker se njihov parlamentarni položaj ojačuje. Ker obstoja v parlamentu parlamentarna večina, ki je sposobna za delo in voljna prevzeti odgovornost, bi bilo v državnem interesu, da se predhodno izvršijo vsaj nekateri neodložljivi državni posli.« Te informacije je smatrati kot odgovor na komunike Pašičeve in Pribečevićeve vlade, ki se je postavila na stališče potrebe novih volitev. Ona ima ovek program, dočim je program opozicijskega bloka širši, kot samo volitve delati.

ZAGREBSKI DEMOKRATJE ZA DAVIDOVIČA.

Zagreb, 14. aprila. (Izv.) Včeraj je imel glavni akcijski odbor neodvisnih narodnih organizacij (stranka politike srednje linije) svojo sejo, katere se je udeležil tudi dr. Ivan Ribar. Sprejeli so soglasno resolucijo, v kateri se odobrava akcija opozicijskega bloka in izreka zaupanje Ljubi Davidoviču. Nocoj od 5. do 7. ure se je vršil ustanovni sestanek zagrebske demokratske organizacije. Predsedoval je dr. Ribar. Izvoljen je bil začasni odbor z dr. Ante Pavelićem na čelu. Iz Pribečevićeve organizacije je takoj izstopilo 130 članov in vstopilo v Davidovičevo organizacijo.

Resen opomin fašizmu od katoliške strani.

Milan, 14. aprila. (Izv.) Povodom volitev so fašisti uničili do sto katoliških društvenih prostorov in ustanov, večinoma v Milanu, zgornji Milanščini in Liguriji. Pretepli so več duhovnikov in drugih katoliških oseb. Proti temu nasilju so se končno oglasili tudi cerkveni krogi. Milanski diecezanski odbor je sklenil oster protest, a provikar msgr. Cavezzali je v spremstvu njegovega predsednika odv. Colomba osebo posredoval pri prefektu generalu Nasalliju. Kardinal nadškof je poslal generalnemu vikarju pismo, v katerem izraža nad dogodki svoje obžalovanje ter protestira proti nasiljem. »Osservatore Romano« prinaša o vsem izčrpna poročila in zaključuje z mirnim, a odločnim opominom fašizmu: »Trebalo, da se razumemo. Naj nihče ne misli, da more nadaljevati z nasilji, zanašajoč se na prizanesljivost in oliko drugih in na pomanjkanje vsake zakonitosti. Prizanesljivost in oliko katoličanov pričakujeta sedaj gotovo, jasno in takojšnjo uporabo zakona za vse. Katoličani ne zahtevajo zase nikakih privilegijev; toda na drugi strani mora privileg nekaznovanega nasilja nad dobrimi državljanskimi pravom in dobrimi državljanjskimi običaji na škodo katoličanov absolutno nehati.

BELGIJSKA VLADA SPREJELA REPARACIJSKI NAČRT STROKOVNJAKOV.

London, 14. aprila. (Izv.) »Times« poročajo iz Bruslja, da je belgijska vlada brez pridržka vzela na znanje poročilo strokovnjakov o reparacijah.

PROTEST PROTI ZATVORITVI FRANCOSKIH ŠOL V TURČIJI.

Carigrad, 14. aprila. (Izv.) Višji komisar je pri angor. vladi vložil protest proti zatvoritvi 36 francoskih šol.

DELEGACIJA RUSKEGA SINODA NA POTOVANJU.

Moskva, 14. aprila. (Izv.) Delegacija sinoda bo v kratkem potovala v Nemčijo, Francijo in Anglijo. Namen potovanja je,

da pouči evropsko javnost o položaju ruske cerkve.

JAPONCI NE SMEJO V AMERIKO.

Pariz, 14. aprila. (Izv.) Listi poročajo iz Washingtona, da je ameriški senat klub protestu japonske vlade sprejel priseljevalni zakon, po katerem je priseljevanje Japoncev izključeno.

PRINC ROLAND BONAPARTE UMRL.

Pariz, 14. aprila. (Izv.) Princ Roland Bonaparte je umrl.

VELIKA NESREČA V BARCELONI.

Pariz, 14. aprila. (Izv.) Listi poročajo iz Barcelone, da se je pri neki podzemski železnici zrušil obok v trenutku, ko je vozil vlak. Sedem oseb je ubitih, 37 pa težko ranjenih.

Razkol v češki »narodni cerkvi«.

Odkar je srbski patriarh Dimitrij posvetil češkega »narodnega« škofa Pavlika Gorazda, se ostreje pojavlja notranji razkol med pristaši »narodne« cerkve. Na Češkem je vedno imel večino svobodomiselnih dr. Farsky, na Moravskem pa se »pravoslavni« Pavlik-Gorazd z veliko težavo bori za obstanek. Pred dvema letoma se mu je izneverila večina njegovih prejšnjih pristašev. Gorazd se je umaknil v Ameriko. Ko se je vrnil na Moravsko, je z veliko težavo dobil na svojo stran večino zastopnikov moravske »narodne« cerkve. Letos pa je sam dr. Farsky prišel na Moravsko agitirati proti »pravoslavni« smeri Pavlika-Gorazda; posrečilo se mu je, da je premagal pristaše »pravoslavne« smeri. Dne 6. aprila se je vršil občni zbor moravske »narodne« cerkve v Olomucu; zbor je s 350 glasovi proti 290 izvolil svobodomiselnih člane v škofijski odbor in kot delegate za cerkveni zbor. Češki listi trdijo, da češka vlada podpira smer dr. Farskega in mu daje potrebna denarna sredstva. Pravoslavni Pavlik-Gorazd je zapuščen od vlade in od ljudstva. To je rezultat agitacije niškega škofa Dositeja na stroške naše države. Češka »narodna« cerkev je odklonila zvezo s srbskim pravoslavjem. Število pristašev češke »narodne« cerkve se je že jako skrcilo; zaradi velikega notranjega nerada in nesoglasja je izgubila prejšnjo privlačnost in podjetnost.

Položaj v Dalmaciji.

Poročilo iz Splita.

Središče zajemljivosti in nepretrgan predmet vseh razgovorov je samo in izključno politični položaj. Razgovarjajo se o tem in poslušajo te razgovore z veliko napetostjo po vseh kavarnah, gostilnah, uradih in trgovinah. Kar je v Dalmaciji demokratov, so vsi brez izjeme zavzeti za politični pravec Ljube Davidoviča. Srbskih demokratov v Dalmaciji ni mnogo, a kar jih je bilo, so že prej šli povečini v radikalno stranko. Hrvatski demokrati so vsi za opozicijo. Poslanec demokratske stranke iz Dalmacije g. dr. Prvislav Grisogono pa se je priključil Pribečeviću in postal pravosodni minister. S tem je nastal razdor v stranki v Dalmaciji in je stranka poklicala g. dr. Grisogona na odgovornost, on pa je sam naznanil svoj prihod, da poagitira, toda ni še prišel. Če bodo dalmatinski demokrati ostali Davidoviču zvesti, o tem je težko presoditi, toda je zelo verjetno. Težko je tu katero reči zgolj radi tega, ker se Dalmatinci niso pokazali kot ljudje s politično stalnostjo. Predsednik demokratske stranke za Dalmacijo g. dr. O. Majstrovic ni pred nikomur prikrival svojega nezadovoljstva ter je postopanje g. ministra ostro kritiziral.

Pa tudi drugi izrazitejši demokrati v Splitu in okolici so se dvignili proti dr. Grisogonu ter bo ta imel dovolj posla, da pomiri člane demokratske stranke, kakor majhno je njeno število. Radi tega razdora je začasno prenehal izhajati »Život«, glasilo dalmatinskih demokratov.

Radikali začno te dni izdajati svoj list, ki so mu dali ime »Država«. Po vsej priliki bo dnevnik. Ker je treba danes za časopise mnogo denarja, ni potrebno niti vprašati, odkod imajo radikali sredstva za tako draga podjetja, ko je jasno, da ta list ne bo imel niti dovolj čitateljev, kaj šele naročnikov za vzdrževanje. Vsekako bo za tem listom »Srpska banka«, ki je popolnoma v radikalskih rokah kakor »Jadranska«, ki je s spojitvijo s »Podonavskim društvom« prešla v interesno sfero radikalne stranke.

Koliko je škodovala abstinenčna politika Hrvatov v Dalmaciji, dokazuje prodiranje radikalov v dalmatinske gospodarske zavode. Tako so v radikalskih rokah, bodisi neposredno bodisi posredno, mnoge banke in zavodi, h katerim pa še pridejo Hipotekarna, podružnica v Splitu, Zemljoradniška in »Zanatlijska«.

Radikali se pripravljajo na volitve. Uradnikom se že namigava, da je treba pristopiti k radikalni stranki in nižje uradništvo tudi pristopa. Razume se, da tu ne more biti govora o prepričanju, ali strah pri nesamostojnih ne pozna zakona. Pričakovati je tudi, da bodo razvili radikali pri volitvah velik teror, toda že danes se more reči, da bodo relativno slabe odrezali kakor pri zadnjih volitvah, ker bo volila sedaj tudi tretja cona in so desničarji — Smodlakovci — razpršeni, oboje pa je na škodo radikalov. Dr. Smodlaka je namreč razdvojil zemljoradniško, eno krilo potegnil za seboj in s tem stranko oslabil. Radikali so s tem dobili en mandat več. Smodlaka pa je postal diplomat in zastopnik naše države pri Vatikanu.

Dokaz za slepca celo, kam vodi centralizem, se nudi sedaj upravo te dni v Dalmaciji. V Zadru je bilo pred državnim preobratom »Poslovna« zemaljskog gospodarskog vijeća, ustanovljena in podpirana prej od vlade v ta namen, da nabavlja kmetu dobro in poceni blago, ki ga potrebuje pri svojem gospodarstvu. Svojo nalogo je vršilo odlično. Imela je krasen dom s prekrasnim pohištvom, bila je to ena najlepših in najbolje urejenih poslopij v Dalmaciji. Pet let že deluje ta zavod sedaj v Splitu, brez dovoljene državne pomoči, pet let že obljubuje država pomoči, pa ostalo je tudi samo pri obljubah. Načelnik dotičnega ministrstva se zares trudi, da v tej stvari kaj doseže, pa zama. Pa ne samo to. Imetje te Poslovnice je ostalo v Zadru in je cenjeno po naši komisiji globoko pod ceno tako realne kakor prometne vrednosti. To je zahteval »veleinterese države«. Prekrasno pohištvo so vzeli Italijani — »ta stvar je bila zanje vprašanje (sporazuma)«, navaža za izgovor g. dr. Metičić, načelnik naše delegacije, a prepustili so nam pohištvo »Zemaljskega vjerskejskega zavoda«, sedanje Hipotekarne banke. Vsakdo bi bil pričakoval, da bo dobila Poslovna odškodnino za svoje Italijanom brez lastnega privoljenja prepuščeno pohištvo. Niti govora o tem! Ne samo to. Ta za dalmatinskega kmeta koristen zavod — ker splitska Zadržna zveza se ne peča z blagom — je prosila za kredit pri Narodni banki, za pokritje pa je dajala svoje zahteve napram državi iz svojega zadarskega imetja in je bila slovesno odbita. Istočasno pa je Narodna banka delila privatne kredite v velikem obsegu.

Dne 15. t. m. bi morala iziti prva številka novega hrvatskega dnevnika »Hrvatska riječ« pod uredništvom g. Kerub. Šegvića. Navdušenje je za to akcijo je veliko, pa se zna hitro poleči, kakor je v Dalmaciji že

navadno. Dalmatince ni za vztrajno delo, a kadar se tak vztrajen delavec dobi, potem je to zbornen delavec, ki je temveč vreden, ker združuje z vztrajnostjo običajno dalmatinsko invencijo in talent. Če bo »Hrv. riječ« uspela po svoji vsebini in tehniki, bo brez dvoma »Novo doba«, sedanjí splitski dnevnik, mnogo izgubila. »Nova doba« je krenila na levo in odkrito prešla k Davidoviču. Značilna pojava za današnje čase, akcija opozicije je pa s tem mnogo pridobila, ker je »Novo doba« eden izmed najboljših provincialnih listov.

Politične vesti.

+ **Previdno priznanje.** »Jutro« poroča, da se je v soboto pred demisijo vršila seja ministrskega sveta, nakar je Pašić odšel na dvor. Nato pa pravi: »Ta avdijska ni vzbudila nobene pozornosti.« Res je, da Pašićeva avdijska ni vzbudila nobene pozornosti, ker nihče ni zanj vedel, tudi Pribečevići ministri ne. Seja, o kateri poroča »Jutro«, se namreč sploh ni vršila. Potrebno pa je bilo o njej poročati, da stvar izgleda bolj verjetna in ne preveč tragična. Toda dejstvo ostane, da so ministri izvedeli za demisijo šele pozno popoldne ter so bili radi nje in okoliščin, v katerih je bila podana, resnično konsternirani. In tako je umljivo, da Pašićeva avdijska izprva pri njih ni vzbudila nobene pozornosti, zato pa je bila pozornost toliko večja potem, ko so izvedeli gospodje, da so padli iz sedla na tla.

+ **Posl. dr. Kraft o nemškem stališču.** Novosadski »D. Volksblatt« priobčuje pogovor z načelnikom nemškega parlamentarnega kluba dr. Kraftom o nemškem stališču v sedanjí notranjopolitični situaciji. Dr. Kraft je izjavil, da je nemška parlamentarna skupina topot stopila na stran opozicije iz načela, da brani parlamentarni sistem. Sicer pa si je v smislu svojega programa ohranila popolnoma proste roke. V ureditev državnopravnih vprašanj se Nemci tudi v bodoče ne nameravajo mešati ter prepuščajo to slovanski državljanom.

Beleške.

Pod nesrečno zvezdo rojen. Odkar ima g. Pašić za zaveznika g. dr. Žerjavo, ima v politiki smolo. Tako lepo je imel zasnovan načrt, kakor so povdarjali listi slovenskih uskokov! Dne 3. maja se bo vršila samo še formalna seja nar. skupščine, na kateri bo prebran ukaz o razpustu parlamenta. Nabit je dal to celo že v parlamentu, pa mu pride na pomoč ta nesrečni dr. Žerjav in Pašiću vse pokvari. Zlobni jeziki so že kar vnaprej povedali, da bo Pašić izgubil drugo bitko, ko so slišali o Žerjavovem pohodu v Belgrad. Kjer je dr. Žerjav zraven, se dejali, tam bo polomija. G. dr. Baltić, napolimenovani veliki župan, je začel svoje že pripravljene stvari kar zopet spravljati, ko je slišal o Žerjavovi pomožni ekspediciji v Belgrad. In ljubljanski mestni župan, ki je pričakoval že za soboto napovedano odstavitev, je takoj sklical sejo občinskega sveta za v ponedeljek, ki se je včeraj tudi vršila v popolnem redu brez vladnega komisarja. Ubogi dr. Žerjav! Saj ni on kriv, da je pod tako nesrečno zvezdo rojen!

Drugi dr. Žerjav. Bernotovo glasilo, socialnodemokratski »Napreje«, sprašuje: »Kdo izmed teh (dr. Korošec, Radić, dr. Spaho i. dr.) je sposoben za delavstvo, namješčenje, železničarje, sploh za delavno ljudstvo kaj storiti.« Odgovor: Nobeden! Sposobnosti za to je dokazal samo g. Zvonimir Bernot, ko je bil poslanec v narodni skupščini!

»Konsternacija«. Že cel pretekli teden je liberalno časopisje z debelimi in drobnimi črkami pisarilo o »konsternaciji v

Dr. V. Holzer:

P. Bosković.

Med može, ki s svojim duhom za stoletja prehitijo svojo dobo in katerih dela vedo prav ceniti šele daljni potomci, spada nedvomno matematik, fizik, prirodoslovec in pesnik p. R. J. Bosković, jezuit, po rodu iz Dubrovnika. Znanstveniki ga uvrščajo v isti red z Newtonom, La Placem in Leibnizom. Pravkar je jugoslovanska vlada s pomočjo nekaterih premožnih ljudi omogočila novo latinsko-angleško izdajo njegovega znamenitega dela »Theoria Philosophiae Naturalis« ter postaja s tem Bosković po skoraj poldrugem stoletju zopet zarišče celokupnega znanstvenega sveta.

Tem povodom piše J. Walsh, dr. med. et phil., v newyorški jezuitski reviji »America« med drugim:

Glavni razlog za novo izdajo tega dela je njegova veleskupnost. Boskovićeva teorija o sestavi materije je namreč odločno prehitela današnje teorije o tej stvari. V svojem biografskem osnutku o p. Boskoviću, ki ga je pred skoraj dvajset leti v reviji »Catholic Encyclopedia« objavil, piše vodja observatorija na Janikulu in profesor astronomije na gregorijanski univerzi v Rimu p. Adolf Müller o Boskovićevi teoriji sledeče: Veliki matematik je zastopal mnenje, da telesa ne morejo biti iz nepretrgane materialnesnove niti ne

iz drug poleg drugega ležečih delcev, pač pa iz nešteti, točkam podobnih sestavov, katerih posamezne komponente niso ne raztegljive ne deljive. Ker označuje iz grščine izvedena beseda atom nekaj, kar se ne da dalje deliti, so Boskovića tod in tam smatrali za golega atomista. Toda Bosković je znatno več in bi danes njegove ideje mnogo bolje razumeli, ako bi ga označevali kot jonista v smislu moderne matematične fizike, posebno negativnega jona. Po Boskovićevem nauku obstoja med posameznimi delci snovi odbijanje, ki — dasi neskončno majhno — ne more izginiti, ne da bi vse prešinilo. To odbijanje je pa odvisno od sil, ki so zvezane s temi elementi. Nagiba se k neskončnosti, ako so drug drugemu blizu, v nekih mejah pa z rastočo razdaljo pojema ter se končno izpremeni v natezanje. Komur so sedaj znana moderna razmišljanja o sestavi snovi, bo takoj spoznal, kako je Bosković tudi že te najnovejše ideje prehitel. Kajti matematični fiziki ravno povdarjajo, da je snov komaj kaj drugega nego sila in zakon. Na prvi pogled bi se zdelo, da je ta podobnost v izrazu samo slučajna, obstoječa bolj v razbljenih besedah nego v temeljnih mislih. Kdor pa pozna druga Boskovića dela, ne bo izlaha tako mislil. Ko je l. 1788. dovolil prvo izdajo svoje »Theorije«, je v svojih predavanjih učil, da je vzrok toplote »močno notranje gibanje«, mrzaz je pomanjkanje le-tega in zvok podolžni tresaj zraka ali kakega dru-

gega sredstva. V matematični teoriji je po vsej priliki pred Lobačevskim in Boylio spoznal nemožnost dokaza za Evklidov paralelni postulat ter tako prehitel zelo važne razvoje v matematiki.

Boskovićeva razmišljanja o prostoru in času nemalo prehitujejo relativitetno teorijo. Najbrže je bil on prvi, ki je resno razmotrival vprašanje logaritmične teorije negativnih števil. S svojo teorijo o prirodnem modroslovju, ki jo je izjavjal iz enega samega zakona sile, si je pridobil znaten ugled. V čudoviti sinopsi svojega dela izjavlja, da stoji njegova teorija sredi med Leibnizom in Newtonom.

Zvezek obsega skoraj četrt milijona besed. Ima 230 strani, a na vsaki pač nad tisoč besed. Kljub temu imenuje delo v svojem posvetilu dunajskemu kardinalu-nadškofu majhno knjigo in prosi vsled tega za priznananje. To ni bila licemerska skromnost. Kajti bogoslovne in modroslovne knjige one dobe so redkokdaj obsegale manj nego pol milijona, velikokrat pa nad milijon besed. Bosković je pa razen tega spisal 37 latinskih in 18 italijanskih del ter 5 zvezkov latinskih pesmi, ki so navdušile Evropo. Dalje je Bosković avtor l. 1785. objavljene »Opera Pertinentia ad Opticam et Astronomiam«, ki obsega pet zvezkov.

Njegovemu znanstvenemu delu so odgovarjale časti, s katerimi so ga odlikovali: vse

učene družbe v Evropi so ga izvolile svojim članom, ne izvemši Académie française in Royal Society of England. Le-ta ga je hotela imeti celo za opazovanje Venerinega prehoda v Kaliforniji.

Razpust jezuitskega reda je seveda Boskovića težko zadel, saj mu je pripadal od svojega 14. leta. Prosil je za olajšavo, da bi smel svoje dni — dasi šestdesetletnik, je bil še na višku svoje duševne in telesne moči — preživeti v svojem rojstnem mestu Dubrovniku.

Bosković je v marsičem kričeče nasprotje splošno razširjenih mnenj. Zgodaj zrel je ostal kljub temu do visoke starosti duševni voditelj. Številni otroci vodijo v degeneracijo! Toda Bosković je bil med šestimi brati najmlajši. Bil je zelo velik, pa je jedel samo enkrat na dan in ostal do svojega 72. leta zdrav. Bil je velik teoretik, a nič manjši kot praktik. On je navedel sredstva, kako obvarovati cerkev sv. Petra v Rimu, ki je bila dobila razpoko, pred razpadom. Podal je nasvete za osušitev Pontinskih močvirij. Napravil je načrte za observatorija v Milanu in Rimu. Njegove so razne iznajdbe na polju mikrometra ravnotako tekoče leče za preprečitev aberacije. Njegov globoko segajoči vpliv se pozna celo v delu p. Secchija o »Enotnosti fizičnih sil«.

opozicija. V resnici pa je konsternacija doma med vladinovi. Ko se je v soboto zvečer v Belgradu izvedelo, da je Pašić podal demisijo, so se pri večerji zbrani režimski gospodje krohotali gospodu, ki je povedal, da je Pašić demisioniral. Ko so pa to vest potrdili še drugi, so se režimovi konsternirani, to se pravi s pobešenimi glavami, izgubili v mrak.

Razkrinkana laž. Kdor je bral zadnjih 14 dni »Jutro«, »Narode« in drugo liberalno časopisje, ve, da so ti listi svojim bralcem neprestano v vseh durvih in molovih akordih peli pesem, da imata Pašić in Pribičević od kralja že podpisan volivni mandat v rokah. In kdor je bil tako lahkoveren, da je tem jutrovskim prerokom veroval, ni mogel razumeti, zakaj opozicijski blok sploh še živi in eksistira. Saj je »Jutro« proglašalo, da opozicijski blok leži strn na tleh, poteptan v prah. Toda v soboto popoldne je Pašić podal demisijo. Čemu pa jo je dal, če je imel volivni mandat že v žepu? Sedaj so pričeli dobrodušni »Jutrovi« bralci, ki marsikaj verjamejo in preneso, kimati z glavami in začeli dvomiti. Kajti tudi za »Jutrovega« čitatelja je sedaj jasno, da Pašić ni imel volivnega mandata in da je »Jutro« ves čas debelo lažalo, kar smo mi tudi vsak dan konstatirali.

Ljubljanski občinski svet.

Za včerajšnjo sejo ljubljanskega občinskega sveta ni vladalo tako veliko zanimanje med širšimi krogi kakor za zadnjo, čeprav so bila na dnevnem redu prav zanimiva vprašanja občinske uprave. Malo senzacija so vzbudile vesti o nekih nameravanih demonstracijah brezposelnih delavcev pred magistratom, za kar so agitirali zlasti v Šiški. Policija se je bila previdno pripravila na vzdrževanje javnega reda in miru, ni pa imela končno povoda za nastop, ker so pričakovane demonstracije izostale.

Zupan dr. Perič otvoril sejo ob 6 popoldne in da besedo magistratnemu nadsvetniku g. Govekarju, da poroča o prošnjah za priznanje domovinske pravice v Ljubljani. Po uradnem poročilu je prosilo za sprejem v ljubljansko občinsko zvezo 63 oseb. Na predlog poročevalca je občinski svet ugodil 47 prošnjam, 15 prošenj je odklonil, 1 prošnjo pa odobril proti plačilu običajne takse.

POLICIJA JE V DEZELI!

Magistratni nadsvetnik g. Govekar še ni dobro končal svojega poročila, ko pride v dvorano občinski svetnik dr. Lemež, ki se takoj oglasi k besedi in interpelira g. župana, kaj pomeni veliko število policajev v pritličnih prostorih magistrata.

Zupan dr. Perič odgovarja, da je dobil obvestilo od policije, da so razni ljudje delili dopoldne zlasti v Šiški letake, v katerih se pozivajo brezposelni delavci, naj pridejo zvečer demonstrirati pred magistrat. Da se prepreči morebitni izgredi, je policija poslala na magistrat potrebno število stražnikov za vzdrževanje reda. — S pojasnilom g. župana se je obč. svetnik dr. Lemež zadovoljil.

IZPREMEMBA V MESTNI HRANILNICI.

Pred prehodom na dnevni red poroča obč. svetnik Pirc o nekaterih spremembah v poslovanju Mestne hranilnice glede dovoljevanja kreditov. Da se olajša tozadevno poslovanje, predlaga poročevalec v imenu personalno-pravnega odseka, naj odloča pri dovoljevanju hipoteknih kreditov do zneska 100 tisoč Din ravnateljstvo, nad 100 tisoč Din pa upravni odbor. Ravnotako se odobri sprememba pravil Kreditnega društva mestne hranilnice v smislu predlogov upravnega odbora.

Proti predlagani izpremembi omenjenih določil ugovarja obč. svetnik Turk, češ da ni predlogov dobil pravočasno v roke, da bi jih mogel dovoljno proučiti. Predlaga, da se njegov ugovor vzame na znanje. (Klic iz skrajne levice: »Šmorn se vzame na znanje!« — Predloge odseka občinski svet odobri.)

ZGRADBA NOVIH KANALOV.

Občinski svet je bil postavil svoječasno v proračun vsoto skoro 2 milijonov dinarjev za zgradbo novih kanalov. Ta denar bi si občina izposodila. Pokrajinska uprava pa najetja tega posojila ni odobrila. Z ozirom na vedno večjo brezposelnost pa predlaga obč. svetnik Tokan, da se tozadevni sklep občinskega sveta ponovi in izraza upanje, da bo tudi pokrajinska uprava uvidela socialno potrebo teh del, za katera pa se ne more najti kritja v rednih dohodkih.

O raznih tekočih finančnih zadevah, ki se tičejo mestnega gospodarstva, je poročal finančni referent obč. svetnik Albin Zajc.

UVOZINA IN TRŽNINA.

Občinski svet sklene na predlog g. poročevalca pobirati še nadaljnjih 5 let uvoznino na tržnino v dosedanji izmeri.

GOSTAŠČINA IN VODARINA V NOVIH STAVBAH.

Glede gostiščine, vodarine in kanalskih pristojbin v novih stavbah predlaga g. poročevalec znatne olajšave, ker so v novih stavbah stanovanja že itak tako draga, da jih ne kaže še z raznimi dokladi preobremenjevati. Zato se mora delati razlika v tem oziru med starimi in novimi stavbami. Predlaga, naj

Grožnja navzgor. Kdo bo sedaj dobil vlado v roke, to je odvisno v sedanjem trenutku le od kralja. Zato je zelo značilen stavek, ki ga je v razburjenju in strahu zapisalo nedeljsko »Jutro« v uvodniku. Tam pravi: »Postavitev vlade s federalističnim značajem bi bila pravo revolucionarno dejanje.« »Jutro« je pripravljeno že dvor šteti med protidržavne elemente, če ne bo ugodil volji korupcionista in znorelih nasilnikov. Gornji stavek v »Jutru« pa je dokaz, kako zmešani so bili gospodje, ko so izvedeli, da je Pašić demisioniral. Saj so tudi lahko: od koruptnega Pašičevega režima je za vedno odvisen obstoj jutrovske prodane klike.

Nekateri ugotovitve. Dne 10. t. m. je pisalo »Jutro« z debelimi črkami: »Volilni mandat Pašić-Pribičevićeve vlade.« Dne 11. t. m.: »Kralj je podpisal formalno pooblastitev?« Dne 13. t. m. — po demisiji — pa piše: »Pašić-Pribičevićeve vlada dosedaj ni imela pooblastila, da pristopi k tej konzultaciji (volitvami)... Politični krogi so vsi prepričani o tem, da bo Pašić-Pribičevićeve kabinet sedaj dobil tudi formalno pooblastilo za razpust parlamenta.« — Te ugotovitve zadoščajo, da vsakdo ve, koliko so vredne »Jutrove« informacije in nade Pašičevih kulijev.

se pobira gostiščina v izmeri 3 odstotkov pri stanovanjih, ki dosega ceno 6000 Din, kjer pa je cena višja, pa 4 odstoke. Kanalske pristojbine naj znašajo 1 odstotek. Za lastnike hiš se zvišata prvi dve postavki za 1 odstotek.

Obč. svetnik Pirc ni za preveliko obremenitev onih, ki so pokazali svojo dobro voljo s tem, da so zidali nove hiše. Drugod plačujejo gostiščino od števila sob, oziroma po številu oseb v stanovanju, in ne po višini najemnine. Tudi pri nas bo treba misliti na potrebne izpremembe glede osnove, na kateri naj se te dajatve odmerjajo. Določbo, naj plačujejo hišni posestniki za svoja stanovanja, smatra za neprimerno in za tehnično težko izvedljivo. Prosi tudi pojasnila, kaj naj se razume v danem slučaju pod »novimi stavbami«: ali hiše, ki so zidane šele po 1. juliju 1920, ali pa vse hiše, ki so zidane po prevratu?

Obč. svetnik Rupnik predlaga, naj se zniža zlasti gostiščina pri malih stanovanjih v novih hišah. V novih hišah veljajo tudi mala stanovanja z 1 do 2 sobama po 3500 K mesečno, z dokladi vred do 4000 K. Takih dohodkov vagonarji in barakarji za enkrat nimajo. Najbolje bi bilo torej, da se mala stanovanja v novih hišah gostiščine oproste. Zato predlaga, da se predlog vrne odseku, da ga nanovo formulira.

Poročevalec obč. svetnik Albin Zajc ugotavlja, da predlog odseka ravno najemnike ščiti. Po novi naredbi bo gostiščina v novih hišah nizka. Od principa, da se mora gostiščina plačevati, pa občina ne more odstopiti in zato ne more nikogar od nje oprostiti, ampak jo more le znižati v gotovih slučajih. Ravnotako zavrača predlog obč. svetnika Pirca, naj se hišnim posestnikom ne zaračunava gostiščina 1 odstotek višje.

DAVŠČINA NA VOZILA.

Davek na prevoznika ostane neizpremenjen.

TROŠARINA NA VINO.

Glede trošarine na vino se je obrnila gostilničarska zadruga na mestno občino s prošnjo za pojasnilo. Poročevalec obč. svetnik Alb. Zajc ugotavlja, da so vse vesti o povišanju trošarine gole izmišljotine in da ne smatra za vredno take vesti še posebej zavračati.

DAVEK NA STAVBIŠČA.

Živahna razprava se je vnela o davku na nezazidane parcele, ki je svojčas zlasti med posestniki vrtov napravil mnogo hude krvi.

Poročevalec ugotavlja, da se je ta davek sklenil leta 1922., ostal pa je brez zaželjenega efekta. Ni se niti zidalo več, kakor se je pričakovalo a tudi davčni efekt je bil nezadovoljiv. Zato predlaga, da se ta davek ne pobira več.

Ukinitvi tega davka se protivi obč. svetnik dr. Lemež, ki začne na dolgo in široko utemeljevati opravičenost tega davka z zemljiško rento.

Ob. svetnik Turk: »Oje!«

Dr. Lemež: »Vi nimate pojma o narodnem gospodarstvu!«

Obč. svetnik Turk: »Več kot Vi še zmeraj!«

Po daljšem prerekanju nadaljuje dr. Lemež, da bodo parcele gojiv cenjeje, če ta davek ostane, ker bodo špekulantje prisiljeni parcele prodajati, vsled česar bo cena padla in se bo stavbena delavnost olajšala. Predlaga, da se predlog vrne odseku, ki naj tozadevni davčni načrt reformira.

K besedi se oglasi obč. svetnik Orehek, ki ugotavlja, da davek svojega namena ni dosegel. Danes se ne zida. Po parcelah ni nobenega vpraševanja, ponudb pa je na stotine. Če bo davek ostal, parcele zato ne bodo cenjeje, ampak toliko dražje, kolikor višji bo davek. Zato je za predlog finančnega odseka, naj se davek črta.

Obč. svetnik Tavčar je za davek na stavbene parcele. V Ljubljani je mnogo parcel, ki sploh niso naprodaj in take je treba ob-

davčiti, da se zadenejo špekulantje. Posebna komisija pa naj bi določila, kaj je stavbena parcela in kaj ne, da ne bi bili zadeti zopet vrtarji.

Obč. svetnik Pirc je mnenja, da je bil prvotni namen zakona dober, izvršitev pa je bila slaba, ker zakona ni izvrševal občinski svet, ki ga je napravil, ampak vladni komisar. Le tako so bile mogoče razne abnormalnosti kakor ona glede vrtov in pa glede humanitarnih zavodov. Izmed pritožnikov proti temu davku jih dve tretjini ne spada med špekulante. Če pa naredimo razliko med parcelami špekulantov in med ostalimi, bomo videli, da se davek ne izplača. Poleg tega pa imamo še itak davek na prirastek k vrednosti zemljiše, s čemer so zemljišča dovolj obremenjena. Zato je za odpravo tega davka.

Obč. svetnik dr. Lemež se strinja s predlogom obč. svetnika Tavčarja.

Obč. svetnik dr. Ravnihar zavrača teorije dr. Lemeža, ki so mogoče pred vojno držale, danes so pa padle pod mizo. Če bi se dalo s tem davkom zadeti samo špekulante, bi bil on tudi zanj, tako pa predlaga, da se ukine, ker je tehnično neizpeljiv.

Poročevalec obč. svetnik Albin Zajc ugotavlja, da cene parcel vseeno padajo, če je ta davek ali ne. Tako n. pr. je mestna občina dobila svet za pogrebni zavod za 300.000 Din ceneje kot je bil isti svet vreden pred nekaj meseci, ko so ga cenili na 1.050.000 Din. Občina bo plačala za svet le 750.000 Din. Sicer pa nima nič proti temu, če se predlog vrne odseku. — Sklene se vrnitev predloga odseku.

Občinski svet sklene dalje, da se parcela med Poljansko cesto in nekdanjo prisilno delavnico da vključiti kot občinska last in dovoli za popravo vojašnice kralja Aleksandra 4000 dinarjev.

TISKARSKA DELA.

Na predlog poročevalca sklene občinski svet oddati nekaj tiskarskih del, za katera so stavile ponudbe skoro vse ljubljanske tiskarne, »Narodni tiskar« kot najcenejšemu ponudniku. Obenem pa sklene, da se dela ne oddajajo ze celo leto naprej, ampak vselej, kadar se nabere dovolj materiala.

Obč. svetnik Turk: »Aha, Jugoslovanska!«

MESTNO KOPALIŠČE.

V imenu stavbenega odseka predlaga obč. svetnik Tokan, da se kopališče primerno razširi in izpopolni. Siroški za nameravano razširjenje bi znašali okoli 375 tisoč dinarjev, ki se bodo pa gotovo obrestovali. Predlaga dalje, naj dela izvrši gradbena družba, ki je tudi že prvo stavbo dovršila. — Se sprejme.

JAVNA STRANIŠČA.

Isti poročevalec predlaga dalje zgradbo dveh podzemnih stranišč v Ljubljani in eno nadzemno stranišče za Šiško. Podzemna stranišča bi veljala vsako po 210 tisoč dinarjev, ono v Šiški pa 70.000 Din.

Obč. svetnik Pirc predlaga, naj bi se stopilo glede zgradbe podzemnega stranišča pred kolodvorom in stik z ravnateljstvom cestne železnice, ki bo moralo graditi žakalnico, da se obe deli združita. — Sprejeto.

MALE ZADEVE.

Trgovski akademiji se odpiše davek od prirastka na vrednost v znesku 4984 Din. — Najemniku hotela »Tivoli« g. Dolničarju se odda hotel »Tivoli« v najem do leta 1930. proti temu, da sme občina najemnino primerno zvišati ali znižati in pa, da g. Dolničar letno investira okoli 10.000 Din. — Ponudba za nakup Marčanove parcele v izmeri 28.000 kvadratnih metrov v vrednosti 130.000 Din se odkloni, ker je cena previsoka. — Prošnja g. Rohrmanna glede Strojarske steze se odgodi do prihodnje seje. — G. dr. Meglerju se naroča, da mora zazidati okno, ki ga je bil brez dovoljenja dal napraviti. — Kanal na Dunajski cesti se trenutno ne bo gradil, ker bi bili stroški previsoki.

PROTI BREZPOSELNOSTI V LJUBLJANI.

Ekspozé o pravilniku za podpiranje brezposelnih v mestni občini ljubljanski.

Za socialno-politični odsek je poročal občinski svetnik Josip Pirc: »Vprašanje brezposelnosti je poleg stanovanjskega vprašanja danes najaktualnejši socialno-politični problem. Pereče je to vprašanje že več kot pol stoletja, zato so mu po vseh modernih in kulturnih državah posvečali zadnja desetletja tudi veliko skrb in je tvorilo sistematično podpiranje brezposelnih eno izmed najvažnejših vprašanj komunalne socialne politike.

Po vojni pa postaja ta problem tudi pri nas dan za dnem aktualnejši. Delavstvu je skoro onemogočeno izseljevanje, radi neurejene gospodarske politike propada trgovina, obrt in industrija in to je vzrok, da ostaja dan za dnem več ljudi brez dela in brez jela na cesti, ki potem propadajo fizično in moralno. Prav povsod je že davno prodrlo načelo, da je za te dolžna skrbeti javnost, to je občina, pokrajina in država, ker niso sami krivi svoje nesreče, kajti brezposelnost je zgolj izrazita ekonomska nezgoda.

Desetletno izkušnje so pokazale, da ima socialna politika glede skrbstva za brezposelne zgolj dve učinkoviti sredstvi, to je:

1. sistematično organizirano posredovanje dela, in
2. sistematično organizirano podpiranje, oziroma zavarovanje za brezposelne, h kate-

remu bi prištevali lahko tudi takozvana zasilna dela.

Posredovanje dela se je pri nas po vojni precej lepo organiziralo in za silo še danes izpolnjuje svoj namen. Popolnoma neurejeno je pa ostalo podpiranje brezposelnih. Sicer je po vojni ljubljanska deželna vlada uvedla tudi podpiranje brezposelnih, toda z naraščajočo centralizacijo vse uprave je ugašalo polagoma tudi to ter končno docela zamrlo. Tekom lanskega leta je potem država vnovič uvedla podpiranje brezposelnih, toda to podpiranje je tako omejeno, da pač ne tvori pri današnji kritični brezposelnosti nobene efektivne pomoči. Zato je prisiljena priskočiti na pomoč občina, ki je že v smislu zakona o domovinstvu končno dolžna skrbeti tudi za te svoje občane. In ta zavest ter kritična aktualnost tega problema sta rodili tudi pričujoči pravilnik, ki je le logična posledica v proračunu za leto 1924. sprejete vsote za podporo brezposelnih v znesku 150.000 Din.

Pri sestavi tega pravilnika je vodila socialopolitični odsek trdna volja, da pride tozadevna podpora v korist zgolj res delavljim brezposelnim ter oziroma na finančno stanje mestne občine. Zavedamo se, da je glede na občutno brezposelnost, ki vlada pri nas že danes in ki bo, če se vse razmere radikalno ne izpremenijo, narasla jeseni morda do uprav katastrofalnega obsega, ta znesek še mnogo premajhen, zato apeliramo na državo, da priskoči v tem pogledu s čim izdatnejšo subvencijo na pomoč mestni občini, dokler se pa to ne zgodi, je pa kako zvišanje podpore, pomnožitev podpirancev in podaljšanje podpiralne dobe iz finančnih razlogov nemogoče.

Glavni principi, na katere je ta pravilnik zgrajen so naslednji:

1. Kakor po vsem kulturnem svetu, tako moramo tudi pri nas končno vendar le že začeti z organizacijo stalnega podpiranja brezposelnih, zato tudi predvideva ta pravilnik podpiranje brezposelnih kot stalno občinsko institucijo in nikakor ne kot enkratno zasilno akcijo. Stojimo na stališču, da se mora to podpiranje že v bližnji bodočnosti razviti v **komunalno zavarovanje za brezposelne**, kakršno imajo uvedeno v vseh kulturnih državah že mnogo neznatnejše občine, nego je Ljubljana.

2. Podpore naj dobivajo le **najpotrebnejši in delavoljni brezposelni**, zato je z vsemi preventivnimi sredstvi onemogočiti zlorabljanje te podpore od strani delamrznih elementov.

3. Vsa organizacija podpiranja mora biti navezana na čim najtesnejše **sodelovanje z delavskimi strokovnimi organizacijami**, brez katerega nobeno socialno politično delo ne more uspevati in ki se je po desetletnih izkušnjah po vseh kulturnih državah izkazalo za najplodonosnejše. Prvo pomoč mora nuditi delavcu v vsakem slučaju vedno strokovna organizacija, zato se je delavcu obračati vedno v prvi vrsti nanjo, vsa javna socialna politika mora pa v čim najvišji meri pospeševati to samopomoč, ki je končno edini moralni in etični temelj tudi vse socialne politike.

4. K stroškom za podpiranje brezposelnih so dolžni prispevati delavci sami, delodajalci, občina in država. Dokler ni uvedeno zakonito zavarovanje za brezposelne, tvori oblika, kakor jo predvideva ta pravilnik edino efektivno sredstvo za delavčev sodelovanje pri podpiranju brezposelnih. Delodajalec se namerava pritegniti k temu sodelovanju na ta način, da se uvede primeren davek, ki bi zadel le tega in ki bi se stekal v predvideni stalni fond za brezposelne.

To so splošni principi, na katere je ta pravilnik zgrajen, tehnične strani so pa posnete po najmodernejših oblikah, ki jih imajo uvedene v tem pogledu občine po tujih državah. Pri nas doslej na tem polju nimamo še nobenih praktičnih izkušenj, zato moramo seveda upoštevati desetletne izkušnje drugih držav na tem polju. Upam zato, da bo občinski svet sprejel ta pravilnik soglasno.

Po referatu obč. svetnika Pirca se oglaš obč. svetnik dr. Lemež, ki predlaga, naj se kredit v znesku 150.000 Din čimprej likvidira. Posebno važnost pa polaga na pospešitev zgradbe stanovanjskih hiš.

Obč. svetnik Tavčar imenuje načrt konfuzen. 150.000 Din bo zadoščalo za 2000 brezposelnih komaj za 8 dni, če dobi vsak 10 Din dnevno. Podpora bi moral deliti socialno-politični urad, ne pa kakšna komisija. Ugovarja tudi, naj se ozira pri sestavi komisij le na 4 organizacije, ampak tudi na ostale.

Obč. svetnik Pirc zavrača očitek konfuznosti in ugotavlja, da ravno zastopnika narodnih socialistov skoro nikoli ni bilo zraven pri sejah odseka.

Nato se preide v podrobno razpravo. Začetkom te predlaga podžupan dr. Stanovnik naj se vsi paragrafi pravilnika sprejmejo en bloc, k posameznim točkam pa naj poedini svetniki stavijo izpreminjevalne predloge.

Več izpreminjevalnih predlogov je stavela skrajna levica, ki jih je pa večina skoro vse odklonila.

Predlog odseka je bil na to sprejet.

IZ DRUGIH ODSEKOV.

Prošnja dimnikarske zadruge za sprejembo ometalnih okrajev se odgodi, ravno tako prošnje nekaterih humanitarnih zavodov za razne ugodnosti.

NUJNI PREDLOGI IN INTERPELACIJE.

Obč. svetnik Pirc je stavil sledeči nujni predlog:

Obč. svetnik skleni najeti posojilo v znesku 1.500.000 Din za zidavo stanovanjske hiše na železničarje cestne električne železnice. Nujnost je podana v stanovanjski mizeriji, kritje na amortizacijo posojila je dano v stanovanjskem fondu, ki ga poseduje družba v to svrhu. Stanovanjskemu uradu se naroča, da izdela do 1. maja 1924 načrt. Za nakup parcele se pooblašča g. župan.

Obč. svetnik Orehek pa je stavil sledečo interpelacijo na g. župana glede delovanja g. tržnega nadzornika Plemelja:

>V ljubljanskih dnevnikih je bilo čitati, da sprejema g. tržni nadzornik Plemelj v svojih uradnih prostorih prijave za službe kuharic in služinčadi na dvoru.

Vprašam g. župana, če je dobil g. Plemelj tozadevno dovoljenje, da sme privatne posle vršiti v uradnih prostorih med uradnimi urami in vršiti posredovalca za službe v času, ko je trg v neredu in se čujejo z vseh strani pritožbe o nerednostih na ljubljanskem trgu?

Ako župan ni dal tozadevnega dovoljenja ali je pripravljen, da se uvedejo proti njemu uradne poizvedbe?

G. župan je na to interpelacijo odgovoril v tajni seji, da ni dal g. tržnemu nadzorniku nikakega dovoljenja.

IZ TAJNE SEJE.

G. župan poroča, da je po g. obč. svetniku Orehku ponudil neki bančni koncern obični posojilo proti temu, da občina pristane na dva in pol procenta provizije za slučaj, da se inozemsko posojilo realizira. — Odobreno.

O imenovanjih itd. poročam na drugem mestu.

Dopisi.

Iz Šmarja pri Jelšah. V Slovincu z dne 30. marca sem podpisani »Tabor« in »Domovina« odgovorili, da pozivam dotičnega dopisnika, ki nojo osebo na skrajno umazan in lažniv način napada, naj podpiše svoje cenjeno ime. To se do danes še ni zgodilo. Dobro znani hinavec me sicer po imenovanih listih na-

pada še naprej, a svojega imena pa ta ne značajni strahopetec ne upa izdati. Vsled tega si dovoljujem vprašati, ako v Šmarji pri Jelšah sploh obstoja kako načelstvo JDS in ako to take umazane osebne napade odobrava. Potem imam pač tudi jaz za prihodnjič primeren odgovor. Na vsak način pa bi bilo »značajno«, če bi pravi demokrati (katerih je pač že povsod v Sloveniji, posebno v Šmarji p. J. le prav malo) silno duhovitega birokratskega dopisnika opozorili na to, da so njegovi napadni članki tako izredno spretno sestavljeni, da nimajo »ne repa ne glave« in da si njih vsebino pač gotovo niti on sam v pravem pomenu ne more raztolmačiti. Kdo da je hinavski obrekljivec in lažnivec in kdo »značajen« in poštenjak, ali tisti, ki se kot bojazljivec skriva za hrbotom urednika kot neimenovan, ali pa oni, ki si upa svoje ime javno podpisati, o tem naj javnost sama sodi in bodo to pokazale tudi prihodnje občinske volitve. Kar pa se tiče požrešnega napada na trafiko in konsumno društvo, bi pa silno učenemu in bojevitemu dopisniku nasvetoval, naj se v navedeni zadevi kar javno pritoži na srezko finančno upravo ali pa še celo dalje na finančno ravnateljstvo. Prepričan sem, da bo finančna oblast tozadevno pritožbo njemu v prilog najkrajšim potem takoj rešila. Pri tem ga celo lahko doleti sreča, da mu bo zato lakomnokrasko delo še nakazana nagrada, sicer ne v denarju, ampak dobil bo doprsko sliko »Afrikankega osla«, katera mu bo potem pri občinski služila kot legitimacija v svrhu dokazovanja njegove oslovske duhovitosti. — Ivan Anderlüh, župan trga Šmarje pri Jelšah.

Ajdovec. Naš veliki bronasti zvon je 922 kilogramov težak in je bil po prizadevanju g. dr. Mantuanija vrnjen iz vojnega skladišča radi umetnosti in starosti. Vlit 1697. leta. Star je letos 227 let. Na tiho nedeljo je dobil dva jeklena tovariša; pokopališka cerkev na Selih pa je zopet sprejela nazaj zvon, ki ga je župni cerkvi posodila in je še starejši; vlit 1. 1613., torej 311 let star. Mali zvon te cerkve pa nosi letnico 1534, star 390 let.

Murska Sobota. V ponedeljek, dne 7. t. m. je umrl v naši bolnici oddelkovodja finančne straže v Trdkovi g. Franc Ozimič, star šele 26 let. Zapuščal vdovo — Prekmurko, s katero se je šele pred šestimi meseci poročil.

Dnevne novice.

— Kralj v preplavljenih krajih. Dne 12. t. m. dopoldne je kralj Aleksander v spremstvu podadmirala Price in poljedelskega ministra Miletića na parniku »Zagreb« obiskal preplavljeno Zabrje do Obrenovca. Ob petih popoldne se je kralj vrnil v Belgrad.

— Državna himna. Ministrstvo za vere je odredilo, da naj se petje državne himne ob koncu božje službe ob državnih praznikih opusti, dokler ne bo nova državna himna predpisana.

— Službeno razvrščanje duhovnikov. Ministrski odbor za razvrščanje uradnikov je priznal duhovnikom pri razvrstitvi v skupine vsa leta župnijske službe, za stopnjo osnovne plače pa samo v državni službi prebiti čas.

— Istrski vpokojenci. Po novi odredbi bodo prejemali istrski vpokojenci svojo pokojnino iz Zagreba in ne več iz Ljubljane. Zato se bo nakazilo bržkone nekoliko zakasnilo.

— Oglase za velikonočno število »Slovenca«, ki izide v mnogo večjem obsegu in znatno zvišani nakladi, sprejema uprava do četrtka zvečer. Izvzete so seveda osmrtnice in pa važna, neodložljiva naznanila.

— Proforske honorarne ure. Prosvetno ministrstvo je odločilo, da se ob delitvi honorarnih ur vpoštevajo v prvi vrsti profesorji, potem suplenti in končno novi suplenti.

— Kdo se ne spominja, kako veličastno je donel Šmarnogorski veliki zvon! Postal je s stotisoči vred žrtev svetovne vojne in narodostka zanj žal še danes ni. Oskrbimo mu vrednega naslednika. Prispevke zanj radevolje sprejema uprava »Slovenca«.

— Imenovanja v diplomatski službi. Kralj je podpisal ukaz, s katerim se imenujejo: Radomir M. Luković, svetnik na sofijskem poslanstvu, za delegata pri generalnem tajništvu Društva narodov v Ženevi; Vladislav Šavić, ravnatelj v zunanjem ministrstvu, za generalnega konzula v Monakovem, na njegovo mesto v zunanjem ministrstvu pa pride dosedanj monakovski generalni konzul Jovan Milanković; Milan Staneković, tajnik na poslanstvu v Rimu, za tajnika na poslanstvu v Pragi; Fotije Stanojević, generalni konzul v Solunu, za generalnega konzula v Budimpešti, za podkonzula pa Ivan Kovačević, dosedaj podkonzul v Monakovu; Stanoje Mihajlović, svetnik na poslanstvu v Berlinu, za generalnega konzula v Solunu; Spira Želalić za podkonzula v Berlinu; Dušan Stapanović, tajnik poslanstva v Bernu, za konzula v Trstu; Dimitrije Čohadžić, generalni konzul v Smirni, za generalnega konzula na Krfu.

— Šolske poliklinike. Ministrstvo za narodno zdravje je odobrilo pravilnik za snovanje šolskih poliklinik. Prva taka poliklinika se je ustanovila v Belgradu. Tekom leta se osnujejo enake ustanove po vseh večjih mestih države.

— Nova izdaja kolkov. Kakor znano, izdaja uprava državnih monopolov nove kolke, to pa samo one večje vrednosti: od 10, 20, 50, 100, 250, 500 in 1000 dinarjev. Kolki do 10,

20, 50 in 100 dinarjev bodo v dveh barvah, ostali v treh. Načrte napravi grafik Dragutin Wagner v Belgradu, a za tisk je naročila monopolna uprava stroje, da se ponarejanje čim najbolj otežkoči.

— Kvota za Ameriko do julija izčrpana. Izseljeniška kvota naše države za Združene države Severne Amerike je do julija t. l. izčrpana. Izseljenci naj torej ne pošiljajo novih prošnja za potne liste, dokler ministrstvo za socialno politiko ne naznani, da take prošnje zopet sprejema.

— Prodaja cerkvenih šum. Kakor poročajo iz ministrstva za vere, je le-to sklenilo, da začne s prodajo večjih in manjših samostanskih in cerkvenih šum.

— Za vpokojence. Iz Belgrada poročajo, da je začela poslovati komisija za izmeno zakona o draginskih dokladah uradnikom in vpokojencem. Delo bi bila morala komisija dovršiti že do 10. t. m. Po izjavi finančnega ministra dobe vpokojenci 100odstotni povešek na draginske doklade. Če bo le res!

— Tarifa za avtomobile in vsa druga vozila v Belgradu. Belgrajska mestna uprava je določila vozne cene za avtomobile in druga vozila. Obenem je izdala prepoved, da vozniki začasa službe ne smejo vživati alkoholnih pijač. Kršitve se kaznujejo z globo in zaporom.

— Živinski sejm v Ljubljani. Uradno se naznanja, da se v sredo, 16. aprila že zopet vrši sejm za konje, govedo in prašiče v Ljubljani.

— Zadruga zgradba uradniških stanovanj v Belgradu. Uradniška zadruga za zgradbo stanovanj v Belgradu je minolo soboto na svojem občnem zboru izvršila spojitve z Glavnim uradniškim savezom. Zadruga je prevzela obvezo, da vsem svojim članom zgradi stanovanja.

— Njegošev mavzolej na Lovčenu. Kakor znano, so Avstrijci v svetovni vojni prenesli ostanke črnogorskega kneza, vladike in pesnika Petra Njegoša z Lovčena na Cetinje. Ti ostanki se še tekom letošnjega leta prenesejo zopet na Lovčen. V to svrhu bo zgradil kralj Aleksander na Lovčenu na lastne stroške mavzolej. Delo je poveril mojstru Ivanu Meštroviću.

— Zveza vojvodinskih mest. Zastopstva vojvodinskih mest so uvedla akcijo za ustanovitev zveze teh mest. Za 15. t. m. je sklicana v Pančevo pripravljalna konferenca, na kateri sklenejo vse potrebno za sklicanje ustanovnega zbora, ki se naj vrši še to pomlad.

— Skupno potovanje v Švico. Švicarski konzulat v Zagrebu priredi v mesecu maju t. l. skupen izlet v Švico. Namen izleta je, da se posameznikom v Jugoslaviji ne glede na veliko razliko v valuti na razmeroma cenen način omogoči poset Švice, z druge strani, da se pri tej priliki seznanijo tukajšnji industrialci in finančniki z razmerami v Švici in da se tako poglobijo gospodarski stiki med našo državo in Švico. Cena za potovanje znaša

460 švicarskih frankov za osebo. V tem znesku je započena vozna karta Področja—Buchs, železniška karta po Švici, hrana in stanovanje v Švici, švicarski, avstrijski in italijanski vizum, vodič po švicarskih mestih, prospekti, brošure itd. V ceni ni pa vračunana karta do Področja, obratna karta od Chiassa do doma, napitnine v Švici, nosači in eventualne vožnje do kolodvora v raznih mestih. Število udeležencev mora znašati najmanj 61. Potovanje krene iz Zagreba, a udeleženci iz Slovenije se bodo priključili v Ljubljani. Potovanje se konča na švicarski meji v Chiassu, kjer se družba razide. Prijave za potovanje je vposlati najkasneje do 5. maja t. l. Zvezi za tujski promet v Ljubljani ali pa najkasneje do 8. maja neposredno švicarskemu konzulatu v Zagrebu. Ob enem s prijavo se naj vpošlje vsota 460 frankov in frankih ali pa v protivrednosti po dnevnem kurzu v dinarjih. Vsa podrobna pojasnila daje na zahtevo švicarski konzulat v Zagrebu in Zveza za tujski promet v Ljubljani.

— Poziv k glavnim naborom češkoslovaških državljanih v Sloveniji in Prekmurju. Dne 23. in 24. aprila 1924, vsakokrat ob 9 dopoldne, se vrše glavni redni nabori letnikov 1902, 1903, 1904 v prostorih konzulata Češkoslovaške republike v Ljubljani, Breg št. 8, I. nadstr. in sicer: Dne 23. aprila za vse češkoslovaške državljane rojene v letih 1902, 1903 in 1904, prebivajoče v Ljubljani, oziroma v najbližji okolici in dne 24. aprila za vse nabornobvezne letnike, stanujoče izven Ljubljane. Vsak naborom obvezni se mora izkazati z rednim potnim listom ali pa domovnico ter prinesiti s seboj 40 Din kot pristojbino za zdravniški pregled. Naborom se imajo odzvati tudi vsi oni letniki 1898—1901, ki dosedaj svoji naborni obveznosti iz kateregakoli vzroka niso zadostili. Zoper vsakega, ki ne izpolni svojo naborno dolžnost, se bo kazensko postopalo v smislu brambnega zakona.

— Češki bazalt za tlakovanje zagrebških ulic? Kakor poroča neki zagrebški list, je zagrebška mestna uprava sklenila, da za letošnje tlakovanje ulic in cest v obsegu nad 10 tisoč kvadr. metrov naroči potrebni material iz Češkoslovaške. To se dejansko glasi čisto neverjetno: da Jugoslavija uvaža kamen za tlakovanje svojih mest iz daljnje Češkoslovaške. Stvar je po pojasnilih zagrebške uprave ta: Doslej je dobival Zagreb za tlakovanje cest granitni material s Pohorja na Štajerskem, in sicer iz kamenolomov v Josipdolu pri Ribnici. Material je bil prvovrsten in mestna uprava se je tudi letos obrnila v vprašanje zaradi nadaljnje dobave materiala. Podjetje pa da je odgovorilo, da ne more dobaviti niti približne množine zahtevanih kock. Nato se je mestna uprava obrnila na inozemsko podjetja in sprejela najugodnejšo ponudbo za češkoslovaški bazalt. — Upajmo, da v tej stvari še ni izčrpana poslednja beseda.

— Gluhonemnica v Zagrebu. Kakor smo svoj čas poročali, je hotela vlada »reducirati« tudi gluhonemnico v Zagrebu. Vsled energične protiakcije zagrebške javnosti se je vlada tega svojega čina vendar začela sramovati in je sedaj obvestila upravo zavoda, da bo dala za nadaljnje vzdrževanje zavoda potrebna sredstva na razpolago.

— Povodenj v Hercegovini. Vsled neprestanih velikih nalivov je tudi Neretva prestopila svoje bregove in preplavila polja. Posebno je prizadeta občina Opuzen. Vsled letošnje mrzle spomladi trava še nikjer ne poganja in čredam silno primanjkuje pašne.

— Promet z vrednostnimi listi v Bolgariji in Turčiji se je otvoril prve dni t. m.

— Poštne pošiljke za selski dostavni okoliš. Stranke, katere stanujejo v selskem dostavnem okolišu, smejo hoditi po svoje poštne pošiljke na pristojno pošto ob dneh, kadar selski pismonoša pri njih ne dostavlja, ne da bi jim bilo treba za to plačevati takoj imenovano predaltno.

— Spor med belgrajsko občino in vojnim ministrom. Vojno ministrstvo je za vojaške svrhe zasedlo obširne komplekse zemljišč, ki so last belgrajske mestne občine. Predhodno se je sporazumelo o tem z mestno upravo samo zaradi Banjice, ostala zemljišča je zasedlo na svojo pest, ne da bi plačalo mestu kako odškodnino. Mestna občina se je bila v zadnjih dobah opetovano obrnila na državo za večja posojila, a dobila je le nižje vsote. Sedaj mestna občina potom mestnega sodišča zahteva, da ji vojno ministrstvo zasedena zemljišča vrne.

— Od mrtvih vstala. V Grobinem pri Reki je te dni po kratki bolezni umrla 65 letna Romena Miculini. Položili so jo na mrtvaški ogor in bližala se je ura pogreba. Ljudje so bili pri službi božji v cerkvi. Tedaj je dospel neki sorodnik pokojnice ter je šel v sobo, da jo pokropi. Tu pa je našel »mrtvo« na nogah, kakajajočo sem in tja. Zarjul je od strahu in tokal v cerkev, kjer je povedal ljudem, kar je videl. Vsi so hiteli gledat čudo. Prišel je tudi zdravnik in stvar se je pojasnila tako, da je bila žena samo navidezno mrtva ter se je na srečo še pravočasno prebudila, predno so jo pokopali. Umevno, da ni bila malo razburjena, ko je zvedela, kako strašni usodi je za las ušla.

— Kratek čas milijonarka. Svoj čas smo poročali, da je neka revna dekla v Novem Sadu podedovala po svojem bratu v Ameriki veliko milijonov. Sedaj javlja novosadski »D. Volksblatt«, da se je pri natančnejši preiskavi dognalo, da to ni bila prava dedinja, marveč ima z njo samo isto ime. Uboga ženica se je

udano vrnila v svojo službo kot navadna dekla. Največ preglastic ji napravljajo neštevilne prošnje, ki jih je prejela od vseh vrst revežev za podporo: »Kako naj tem ljudem sedaj pomagam, ko sama ničesar nimam?« Koliko je ljudi, ki bi v enakem slučaju mislili tako kakor ta žena?

— Oddaja lova v zakup. Direkcija šum v Ljubljani bo oddala v zakup za dobo 5 let verskozakladno lovišče Vogel—Suha—Notranji Bohinj v izmeri 4227,71 ha. — Ponudbe, opremljene s kolekom 100 Din in za tuzemce z 10%, za inozemce z 20% vadijem, treba vložiti do dne 28. aprila 1924 dopoldne pri Direkciji šum v Ljubljani, katera daje, kakor tudi šumska uprava v Bohinjski Bistrici vsa predmetna pojasnila.

Štajerske novice.

Š Javna produkcija dramatične šole Ljudskega odra v Mariboru se vrši v torek, dne 15. t. m. Na programu so deklamacije, pevske in glasbene točke ter odlomki raznih iger.

Š Razstava »Kluba mladih« preložena. Vsled šimenčevega koncerta je preložena razstava »Kluba mladih«, ki bi morala biti otvorena v ponedeljek. Otvoritev se vrši v sredo, 16. t. m. ob 10 dopoldne. Na razstavi bo zastopana najnovejša slovenska umetnost skupno z okoli 200 slikarskimi, grafičnimi in plastičnimi deli.

Š Zadruga zveza v Celju je imela svoj občni zbor v nedeljo, dne 13. t. m. v prostorih Mestne hranilnice.

Š V mariborski bolnici je imenovan za začasnega sekundarja g. dr. Milan Gregorič.

Gospodarstvo.

g Carinska konferenca v Ljubljani Uprava glavne carinarnice v Ljubljani opozarja zainteresirane gospodarske kroge, da se vrši prihodnja carinska konferenca v četrtek, dne 17. aprila, ob pol 6. uri popoldne v posvetovalnici Trgovske in obrtniške zbornice.

g Občni zbori. Prometni zavod za premož d. d. v Ljubljani 26. aprila; Zadruga elektrarna v Trbovljah, registrovana zadruga z o. z. 8. maja.

g Likvidacija. Kmetijska nabavna in prodajna zadruga, reg. zadr. z o. z., je prešla v likvidacijo.

g S tržišča jajc. Produkcija je normalna. V Zagorju se je plačalo za prvovrstno blago 1 do 1.05 Din komad. V Sloveniji se plačuje komad 1.10 Din. Izvoz je kolikor toliko slab. Iz Slovenije se je v zadnjih dneh dnevno izvozilo 2 do 3 vagone. Večinoma gre blago v Nemčijo. V Francijo in Anglijo se skoro nič ne izvaža.

g Industrija Bosne. Po statistiki delavske zbornice je bilo v Bosni in Hercegovini 1. junija 1922 v industrijskih podjetjih zaposlenih 64.713 delavcev, od tega 57.813 moških in 6900 ženskih. Na posamezne stroke odpada sledeče število: lesna industrija 20.458, rudarstvo 7068, železnice 12.002, po ostalih industrijah in obrti 25.185. Zeleti bi bilo, da se tudi za Slovenijo sestavi taka statistika.

g Produkcija surovega železa v Narežu je dosegla lani 23.026 ton. Litega železa se je lani produciralo 3256 ton. Leta 1922. je znašala produkcija surovega železa 5348 ton, litega pa 2452 ton.

g Olajšanje prometa z devizami. Iz Belgrada poročajo, da namerava finančno ministrstvo v teku meseca izvršiti gotove spremembe pri pravilniku o prometu z devizami. V glavnem bo namen te spremembe olajšati promet malih nakazil v tujih plačilnih sredstvih ter odstraniti razne komplikacije. V ostalem ostane pravilnik nespremenjen.

g Uvedba nove valute na Poljskem. Kakor smo že poročali, se vpelje na Poljskem nova valuta. Osnovna edinica te nove poljske valute bo poljski zlat, ki bazira na protivrednosti približno 1.800.000 poljskih mark. Finančno ministrstvo je že izdelalo načrt za zamenjavo. Z 20. aprilom, ko prične delovati Bank Polski, postane poljski zlat edino plačilno sredstvo. Zamenjava za novo valuto na zlati podlagi se prične s 1. majem in bo trajala približno eno leto.

g Carinska nesoglasja med Turčijo in Bolgarijo. Ker je Bolgarija prepovedala uvoz suhega grozdja iz Turške, je angorska vlada prepovedala uvoz bolgarskega sira, moke in perutnine.

g Svetovna produkcija premoga. U. S. Geological Survey, severoameriški geološki urad, ceni svetovno produkcijo premoga v letu 1923. na 1335 milijonov ton, medtem ko se je nakopalo premoga leta 1922. 1223 milijonov ton, pred vojno, t. j. leta 1913. pa 1342 milijonov ton.

g Slovenska banka d. d., Zagreb. Dne 12. t. m. se je vršila plenarna seja upravnega sveta tega zavoda, na kateri so bili predloženi zaključni računi za leto 1923. Iz računa bilance je razviden znatni napredek v vseh vrstah poslovanja. Vseukupna aktiva banke so narasla za Din 150.000.000— ter iznašajo z dnem 31. dec. 1923 Din 457.860.376-42 napram Din 306.126.072-88 v letu 1922. Posebno znaten porast izkazuje zaloga lastnih bančnih efektov, kar je pripisati sodelovanju banke pri povišanju glavnice Trboveljske premožkne družbe. Izredno poveljen je tudi porast vlozkov, ki so navzlic splošne denarne krize od Din 127.856.827-24 porasli na Din 206 mi-

Lijonov 948.255-18, torej izkazuje porast od Din 89.091.427-94. V bilanci izkazani čisti dobiček za leto 1923. iznaša Din 6.463.508-09 napram Din 4.296.013-40 v letu 1922. in bo običnemu zboru delničarjev, ki je sklican za 28. t. m., stavljen predlog, da se za minulo leto izplača dividenda od 9 odstotkov, to je Din 9— od delnice. Z ozirom na dogovor, ki je bil sklenjen z zavodom Banque des Pays de l'Europe Centrale v Parizu, bo upravni svet predlagal običnemu zboru izpremembo pravil v smislu povišanja delniške glavnice in se bodo obenem izvršile volitve zastopnikov francoske skupine in upravni svet in nadzorstvo.

BORZA.

Zagreb, 14. aprila. (zv.) Italija 8.5775—8.6075, London 850.25—853.25, Newyork 80.35—81.35, dolar 79.3750—80.30, Pariz 4.8550—4.9050, Praga 2.3975—2.4275, Dunaj 0.1133—0.1153, Curih 14.175 do 14.2750.

Curih, 14. aprila. (Izv.) Pešta 0.0080, Berlin 1.23, Italija 25.32, London 24.70, Newyork 570, Pariz 84.45, Praga 16.90, Dunaj 0.008050, Bukarešt 3, Sofija 4.15, Belgrad 7.10.

Ljubljanske novice.

Ij Polkovnik Miroslav Polak f. V nedeljo jutraj je po daljšem bolehanju nenadoma umrl vpokojeni polkovnik gospod Miroslav Polak, brat bivšega župana v Kranju gosp. Ferdinanda Polaka. Kot topniški oficir je služboval skoro po vseh avstrijskih deželah, največ pa na Hrvaškem, kjer se je tudi popolnoma priučil hrvaškemu jeziku. Po prevratu je prišel v Ljubljano, kjer je prevzel mestno poveljstvo. Dolgo pa ni stal na svojem mestu, ker ga je doletela nagla vpokojitev, dasiravno je bil pokojnik vedno odločen Slovenec in svojega prepričanja tudi v najhujših časih ni nikdar zatajil. V službi je bil strog, toda pravični predstojnik, v družbi pa ljubezniv in dober srčen, ki je rad pomagal, kjerkoli je mogel. Pogreb bo v torek, dne 15. t. m., ob 15. uri iz garnizijske bolnišnice. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin!

Ij Letošnja potresna procesija, ki je doslej šla vsako leto na Kongresni trg do nunske cerkve, se bo letos vršila v cerkev sv. Jožefa.

Ij Iz tajne seje občinskega sveta. Pogodbeni uradnik Franc Selan se s 1. majem 1924 stalno namesti v stalež magistratnih uradnikov X. čin. razreda, kat. B. Vstetje let se izvrši ob uvrstitvi. — Začasni magistratni koncipist Franc Čehun se s 1. januarjem 1924 stalno namesti v stalež magistratnih uradnikov IX. čin. razreda, kat. A. Prošnja glede vstetja let se upošteva pri splošni uvrstitvi. — Jerneju Boltarju, pisarniškemu ravnatelju v p. se prizna pokojnina tretje stopnje VII. čin. razreda. — Milici Plešić, suplentki na mestni ženski realni in ref. gimnaziji se podaljša dopust do konca šolskega leta 1923-24. — Alojziju Vavpoticu, cenilcu mestne zastavljalnice, se spregleda strokovni pisarniški izpit. Vstetje let se izvrši ob uvrstitvi po novi službeni pragmatiki. — Darinka Gärtner, pomožna uradnica Mestne hranilnice, se imenuje s 1. majem 1924 za stalno pomožno uradnico Mestne hranilnice. — Začasni prejemnik mestnega dohodarstvenega urada Josip Hribar ter začasni pazniki istega urada Ciril Oman, Miha Tomc in Ivan Hribar se imenujejo z dnem 1. februarja 1924 za stalne uslužbence mestnega dohodarstvenega urada Prošnja Hribarja za vstetje službene dobe pri finančni kontroli se upošteva pri uvrstitvi po novi službeni pragmatiki. — Nadpaznika mestnega doh. urada Valentin Sitar in Aleš Lukman se s 1. majem 1924 stalno vpokojita. — Mag. oficijantka Manica Koman se uvrsti s 1. majem 1924 v XI. čin. razr., kategorije C magistratnih uradnikov. — Sitar Stanko se imenuje za stalnega slugo s 1. februarjem 1924.

Ij Cvetlični dan »Akad. društva jug. tehnikov v Ljubljani«. ADJT priredi v nedeljo, dne 11. maja cvetlični dan v prid izpopolnitve svoje strokovne knjižnice. Ker je to edina knjižnica te vrste na univerzi v Ljubljani ter jo mora omenjeno društvo vzdrževati brez vsake državne podpore, prosimo cenj. občinstvo, da pripomore v kar največji meri k dobremu uspehu te akcije. Istočasno prosimo vsa društva, da se ozirajo na naš cvetlični dan in ne prirejajo istodobno sličnih prireditve. Odbor.

Ij Rdeči križ. Dne 5. maja ob 6 popoldne se bo v Mestnem domu ustanovil »Ljubljanski oblasni odbor društva Rdečega križa kraljevine SHS v Ljubljani«.

Ij Umr! je včeraj popoldne g. K. F. Rudholzer, urar in trgovec z zlatinjo. Zadel ga je kap.

Ij Dovtipni vlomilci. V noči od sobote na nedeljo se je v Ljubljani zopet zgodil vlom, ki po svoji izvedbi ne dokazuje le predrznosti vlomilcev, ampak tudi njihovo dovtipnost. Skozi streho Panholzerjeve hiše v Cigaletovi ulici so tatovi vlomili v podstrežje, nato šli v pritličje ter se lotili blaginje. Ker tu niso imeli sreče, so se od lastnice blaginje poslovlili z besedami, ki so jih pustili zapisane na listku: »V tej kasi se ne izplača.« Nato so preobrnili predale po mizah ter odnesli za 300 Din trakov za čevlje. Ta ne pretežki plen so gospodje vlomilci lahko mirno odnesli. Ni dvoma, da se take partije za tako ceno ne izplačajo. Da so tudi tatovi tega mnenja, dokazuje pušeni listek. Tudi vlomilci imajo menda svojo tarifo.

Ij Nesreča. V Stritarjevi ulici je avtomobil, ki ga je vozil šofer A. Figar, podrl posestnico Frančiško Marinko. Marinko je dobila k sreči le neznatne poškodbe. Šoferja ne zadene nobena krivda.

Ij Tatvine. Avgustu Homovcu na Vodovodni cesti št. 203 je bilo iz drvarnice ukradenih pet zajcev v vrednosti 125 Din. — V soboto je bilo v Šelenburgovi ulici pred Tičarjevo trgovino Karlu Steinerju ukradeno kolo znamke »Puh«, vredno 10.000 K. Kolo ima številko 1.927.019.

Ij Aretacije. Na Starem trgu je stražnik aretiral mizarskega pomočnika Jožefa Magistra, ker je beračil. — Aretiran je bil kurjač Kle, ki je jeseni ukradel pečarskemu pomočniku Ivanu Hrašovcu nahrbtnik z raznim orodjem v vrednosti 700 Din.

Ij Policijske ovadbe. V nedeljo in včeraj so prispele na policijo sledeče ovadbe: 1 radi vloma. 1 radi kaljenja nočnega miru, 17 radi prestopkov cestno-policijskega reda, 1 radi prekoračenja policijske ure, 2 radi pasjega kontumaca, 1 radi nedovoljene vrtno veselice, 1 radi nedostojnega vedenja.

Ljudski oder.

Torek, 15. aprila, ob 8. uri zvečer: »PA-SIJON« ali »KRISTUSOVO TRPLJENJE IN SMRT« v desetih slikah. P. n. občinstvo se opozori, da je to zadnja predstava v tej seziji. Predprodaja vstopnic danes od 8. do 12. ure popoldne in popoldne od 2. ure naprej do začetka predstave v društveni nabavni zadrugi (Ljudski dom, I. nadstropje).

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

15. aprila, torek: DOM, premijera. Izven. 16. aprila, sredo: KAMELA SKOZI UHO ŠIVANKE. Red B.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

15. aprila, torek: FAUST. Red A. 16. aprila, sredo: SEVILSKI BRIVEC. Izven.

Premijera v drami. V torek, dne 15. apr., igrajo v ljubljanskem dramskem gledališču prvič izvirno slovensko noviteto »Dom«, ki jo je spisal mladi in nadarjeni slovenski dramatik Janez Jalen. Snov drame je vzeta iz gorenjskega življenja in slika tragedijo bogate kmetijske družine, ki je na tem, da izgubi svoj dom, a ga končno vendar reši in ohrani sebi. Ljubezen do doma, matere in domače zemlje sploh je glavna nit, ki prepleta celo delo. V glavnih vlogah nastopijo: ga. Marija Vera, ga. Juvanov, g. Gregorin, g. Skrbinšek, g. Danilo, g. Peček itd. Režira g. Fr. Lipah. Začetek ob osmih zvečer.

Za velikonočne praznike
se rešite skrbí najceneje, ako si resnično poceni kupite oblačila, izdelana po najmodernejših krojih pri tvrdki
FRAN LUKIČ. Pred Školijo 19.

Prosveta.

J. Jalen: Dom.

Janez Jalen ni še literarno ime, Dom je dramatični in pesniški prvenec, skrbno izdelan. Stilizirano gorenjsko vsem ponosu, močnih čustvih, ulomljenih mislih in tišem trpljenju. Zgodba v tej igri se ne razširi v glasno dejanje; nič izrednega se ne dogodi, le kos sveta, v katerem živi velika kmečka družina, postane v posebnih okoliščinah bolj živ, in razmere, ki so se v svojem teku zapletle, se morajo razpletati v močnejšem poudarku, upu in brezpu, — zraven pa krvavi mnogotero srce. Predvsem materino srce. Dramatičnost v Domu temelji zlasti na dejstvu, da pisatelj ni osredotočil pojma doma v očetu, temveč v materi — vdovi, v ponosni a mehki ženi, ki na velikem gruntu gospodaril med kopo otrok v enaki ljubezni do vseh, a skrbi le preveč za zunanji ugled hiše; študira otroke, pri tem pa propada dom. V ozadju stoji jero, ki se redi ob posestvu, ob strani trpi stari stric Tone, ki mora molče gledati, kako piščača razgrebajo domaćijo. Vrne se od vojakov Tine, Tonejev zadnji up. »Dve uri sem visel navezan poleg svojega konja na marnvirh na Ogrskem, ker sem preveč mislil na dom in sem preslišal trobento, ki nas je klicala. Takrat mi je pisal Stanko, da ste Lom v frato posekali. Ali veš, kaj se pravi viseti privezan?« — Tu se začne drama, boj med tistimi, ki dom raznašajo in med tistimi, ki dom hočejo rešiti. Tine pridobi sestro Angelo, da gospodinja, on gospodar. Na Trati se začne delo, samo delo, za ljubezen ni časa. Ta neizprosni realizem zadene najhujše Mirka, ki študira na Dunaju in lahkomišno ravna z materinim denarjem in dela dolgove. Ko se Trata začne gibati — se oglasi varih — jero. Ze se zdi, da je bil ves trud zastoj, da dom pride na tuje — nihče se ne ukloni — tu se dvigne Angela do zadnje odločitve, — odpove se mestnemu ženinu in vzame polgruntarja — dom je rešen z delom in žrtvami, pa ne še pridobljen. Vsak izmed ljubečih in sovražečih mora še skozi svojo preizkušnjo, kjer se nai-

dejo tisti, ki jim je odločeno, da skupaj gredo skozi življenje. Drama se sicer ne završi v zakroženi zgodbi, le dramatična črta je na svoji valoviti poti odnehala po najhujši napetosti. Srca so se premaknila in solnce je posijalo. Jesen — zima — pomlad — poletje gredo mimo Trate, domačnost božiča in velike noči ogreva in pogloblja skrb in trpljenje; tako tesno gre vse življenje ob tradiciji in naravi, da bi Dom po pravici lahko imenovali naš mali »Češnjev vrt«, če bi bil pisatelj šel naprej do tragike. Genljivo se je pojem doma odprl najmlajšima dvema, ki še študirata, Stanku in Tončki. Dom jima ne ostane v hiši, seže jima v srce in gre z njima. Tončka: Naš dom je tako velik, da ga ne bom ne jaz, ne ti in nihče nikdar vsega obsegel. Hiša je samo drobec Trate. Kje je visoko pod nebom, naša planina? Kje naši gozdovi? In žito na polju, čebele na vrtu; ali jih moreš prešteti? In moje uho, kdaj bo ujelo ubrane neštete glasove, pogovore ljudi in živine, koblice in murnov v travi, nevidno brenčanje v zraku in drugo in drugo. Vse to je moj dom in ni ga še konca. Še bolj ste mi dom bratje in sestra in oče v grobu in najbolji ti, mama. Stanko: Pa še nisi vsega našela. Tončka: Pa ti daj, če moreš. Ana: Edino vidva sta še — samo moja. — Jalen obljublja še druge drame. Pravkar je dovršil »Srenjoc«.

Fr. Koblar.

pr Na Dvořakovo »Stabat Mater« je »Gl. Matica« tudi to pot lahko ponosna. Zbor je donel kar moči mehko, polno, veliko večino svoje naloge je odpel izborno, lepa so bila posebno čisto vokalna mesta, najlepše se je pa morda slišal zbor v 6. točki. Sam ženski zbor, ki je v celoti zelo sočno zvenel, je včasih vendar malo na kratko odrezoval. Izmed solistov omenimo najprej go. Borovo, ki je navzlic boleznim z največjimi žrtvami omogočila, da se je veliko delo moglo brez občutnih okrnitev izvesti. G. Šimenc je imel brčkone težave s prehlajenim grlom. Od tod prav lahko razumemo, zakaj je bilo, kakor da njegov del pojeta dva popolnoma različna pevca: nekatere stvari čudno nežno, tako topio, nato pa zopet povsem krhko ali pa s preobilno nosno resonanco. Ko bi se njegovo tehnično znanje moglo meriti z nenavadnim naravnim bogastvom njegovega organa, bi bil brčkone v vseh slučajih mogel premagati odpor v grlu. In kakšen neprekosljiv pevec bi bil tedaj, ko že zdaj samo z naravnimi zakladi prezirajoč pomoč umetne pevske tehnike poslušavce tako razvema. Seveda bi mu pa popolna tehnična usovernost po eni strani plač glas vsega pozlatila, po drugi strani pa objeklila in mu lepoto in prožnost najmanj še enkrat tako dolgo ohranila. In tega njemu in sebi prav iskreno želimo. Sijajna sta bila ga. Lovšetova in g. Betetto. Zopet smo se vendar enkrat mogli opajati s prečudno sladkostjo njenega glasu, občudovati izredno čisto intonacijo, ki ga ji ni para, zvočno jasnost in milobo. Marijino bolelo srce težko kdaj tako iskreno čutili, bolelo, ki je duši tako bridka, pa sru hkrati tako sladka. O kakšna nepopravljiva škoda, da je smel taki odlični umetnici v hram modric brezobzirno zastopiti pot človek, ki se imenuje ravnatelj, pa je — kot kažejo dejstva, vsemu svetu znano, bolj rabelj kot ravnatelj naše opere. Ali se Ljubljana in Slovenija res še ni zavedela, kaj ima v ge. Lovšetovi? Ne more se; zakaj če bi se, bi se bila že davno dvignila in človeka s herostratskimi nazori, ki se je pred verodostojnimi ljudmi bahal, da je soglasni odpor slovenskih glasbenih krogov proti njegovi osebi preprečil podražitev našega največjega glasbenega zavoda, konservatorija »Glasbene Matice« — in bi bila pravim — kvarivca že davno izpodrepila, da bi po njem niti dlake ne ostalo. Sicer pa še vedno upamo, da se bo našel človek, ki ima oblast, in udaril, da bo zavora odletela in bodo mogli v hram modric vsi ti, ki jih tako težko pogrešamo: ga. Medvedova, ga. Thierry-Kavčnikova, ga. Lovšetova in druge resnično dobre slovenske moči, ki vsakršno sodelovanje odklanjajo, ker pod jarem sedanjega ravnatelja ne gredo pod nikakim pogojem; in ne bomo venomer v strahu, kdaj nam zopet izgine v tujino naš največji mojster g. Betetto, ki mu hočejo vrnitev v tujino kar moči posladi, doma pa vse store, da mu življenje in delo kar le moči zagnemo. — Saj o Betettovem sijajnem petju smo tudi nameravali besedo in o njegovem silnem, plemenitem patosu. Betetto združuje z izvrstnimi naravnimi darovi prvovrstno, usoverneno pevsko tehniko in ne samo veliko inteligenco, ampak nekako umetniško intuicijo, ki vselej izvoli tisto sredstvo, ki je najprimernejše in najbolj učinkovito. In takega pevca naj pustimo? Ali smo postali res že vsi skup prave pravice šalobarde? Hkrati naj še to poudarimo, kako silno blago in veličastno so učinkovale orgle. Kakor bi se olje razlilo nad orkestrom in zborom, kakšen silen učinek ob koncu, ko so v mogočnem plenu zavalovale polne orgle! Škoda, da jih niso bolj izrabili. Vtis bi bil neprimerno večji. Kakor žejna zemlja po dežju, so žehlata naša srca po božajočem zvoku orgel. Orkester izpočetka ni bil uglasen; brčkone bo vzrok to, ker orgle v mrazu višino zelo izpremenijo, pa se ji zlasti pihala težko prav točno prilagode. Pozneje se je hitro popolnoma uglasil. Cerkev je bila natlačeno polna verno poslušajočega občinstva. G. Ma-

tej Hubad si ta koncert lahko zapiše med najlepše svoje in matične.

Naznanila.

Občni zbor konceptnih uradnikov politične uprave v Ljubljani je danes, dne 13. t. m. ob pol 10 popoldne v knjižnični dvorani pokr. uprave.

Veliko javno tombolo priredi dne 27. aprila društvo nižjih poštnih in brzojavnih uslužbencev ob 3 popoldne na Kongresnem trgu. Tombola se sledeče: 1. moška zlata ura z verižico, 2. sobna oprava, 3. živalni stroj, 4. moško kolo, 5. sukno za dva moški obleki in ženski čevlji, 6. voziček, obložen z jedili, 7. kuhinjska garnitura iz medenine, poleg tega še mnogo kvatern in činkov. Dobitki bodo razstavljeni od 15. t. m. dalje v trgovinah: Gričar in Mejač v Šelenburgov ulici in »Elite« v Prešernovi ulici. Karte po 3 Din prodajajo vsi pismonoše v Ljubljani, Mostah, Šiški in na Viču. — Td dan pustite vse zabave in se udeležite tombola, da odpomorete bolnim iz težkega položaja. — Odbor.

Uradniška menza sprejema na hrano poleg državnih nameščencev tudi zasebne nameščence uradniškega značaja. Informacije se dobivajo v pisarni Prešernova ul. 9 od pol 19—20.

Učiteljski vestnik.

Zborovanje »Slomškove zveze« se bodo pričelo v sredo ob pol 10. uri in ne šele ob 10. uri, kakor je bilo prvič naznanjeno. Priporočamo točno udeležbo. Vršilo se bo v Akademskem domu.

Dijaški vestnik.

d Seja podružnice SDZ za Ljubljano in okolico je jutri v sredo 16. aprila ob 7 zvečer v Ljudskem domu, II. n. Vsi odborniki točno. — Tajnik.

d Kamniška podružnica SDZ ima svoj redni občni zbor jutri, 16. t. m. ob 1 popoldne v Društvenem domu v Domžalah. Radi važnosti zadev prav vsi in točno!

gumijevе pete in gumijevе podplate

Vam mora pritrditi Vaš čevljar na čevlje, ker s tem ne štedite le z denarjem ampak varujete tudi noge in obuvale.

Turistika in sport.

PLANINSTVO IN NAŠE LJUDSTVO.

Z brzimi koraki se bližajo solnčni dnevi lepe pomladi ter toplega poletja; naši vrli planinci že komaj čakajo, da pohite na deželo v prelepo božjo naravo.

Slovensko Planinsko društvo ima v glavnem nalogo, da popelje planince po najlepših krajih do najlepših razglednih točk. Pa to ni glavni namen planinstva.

S tem da hodi planinec po naših lepih krajih, se mu vzbujajo ljubezen za lastno slovensko grudo. Med potjo spoznava ob enem šega in navade našega krepkega slovenskega rodu, uživa njegovo gostoljubnost in s tem vzljubi svoje ljudstvo, svoj narod. Razen tega pa ima vsak planinec neizmerno korist in tem, da si s hojo utrdi svoje šibko človeško zdravje. Pljuča vsrkavajo čist in svež zrak dežele in planin.

Neglede na vse druge velike koristi, ki jih nudi planinstvo človeškemu rodu je jasno, kako važno je gojenje planinstva za zdravje slovenskega naroda. Razven tega se pa razvija s turistiko zelo živahen tujski promet. Le-ta je važen v dvojnem oziru za naše, kakor tudi ostale jugoslovanske kraje. — S tem da posejajo tuji našo zemljo, spoznavajo naše lepe kraje ter naše krepko in dobro ljudstvo. Tako pa se zamorejo spoznati razni narodi in ljubit. Brez tujakega prometa pa bi to ne bilo mogoče doseči. Iz narodnogospodarskega stališča pa pomeni poset naših krajev po tujcih velik uspeh za naše ljudstvo v gmočnem oziru.

Zato naproša Slovensko Planinsko društvo naše dobro kmetijsko ljudstvo, da naj vpošteva te važne okoliščine našega planinstva.

Dogaja se, da neznani zlikovci markacije, ki jih S. P. D. s težavo in velikimi stroški napravi v kratkem času popolnoma uničijo. Markirana mesta po drevju se izsekavajo, markacijske tablice se razbijajo itd. In zakaj? Le iz neke popolnoma neutemeljene nenaklonjenosti napram planinstvu.

Dogodi se tu pa tam, da kak planinec pozabi zatvoriti lesa na planini. Živina uide. Moj Bog, radi enega nepazljivega planinca se pač ne smemo maščevati nad celokupnim planinstvom in uničiti težko delo marljivih, požrtvovalnih in idealnih ljudi. — Markacije so ravno oni kažipot, da pomorejo planincem

da pride po najkrajši poti na mesto, kjer lahko občuduje vso krasoto svoje rodne grude — prelepe slovenske zemlje. Markacija popelje sigurno tujca-turista na točko, kjer lahko prenoja te nepoznane lepote naše mile domovine. Ta poročila potem v tujini o lepoti naših krajev. Zato prosimo naše zavedno kmetsko ljudstvo širom Slovenije — ter naprošamo naše občine — zlasti v gorskih krajih, da podpirajo blagonsko delovanje S. P. D. za slovensko zemljo in slovensko ljudstvo in preprečijo po možnosti vsako poškodovanje markacij.

Tudi naše vrlo učiteljstvo in duhovščino naprošamo — zlasti v gorskih krajih, da pouči otroke, da v kašipote in markacijske tablice ne mečejo kamenja.

Na ta način bo prihranjeno našim idealnim planincem mnogo truda in nevolje, tujci bodo pa videli našo veliko planinsko kulturo.

Osrednji odbor Slov. Plan. društva
v Ljubljani.

Polzvedovanje.

Dotična oseba, ki je v dramskem gledališču v nedeljo zvečer v garderobi na galeriji pomotoma zamenjala damski dežnik, se prosi, da ga prinese vratarju v dramskem gledališču. Dežnik je pustila neka gospa v sredo, 9. t. m., na trgu. Dobi se Sv. Petra cesta 49 pri Ani Plešec.

Izgubil se je v soboto 100 Din bankovce.

Pošten najditelj se prosi, da ga odda Franc Lovraču, baraka na klavnici.

Najcenejše obleke

kupite samo pri

JOS. ROJINA, Ljubljana.

Najbolj iskani izdelki Mestne lekarne v Zagrebu so: Iron proti slabokrvnosti, Markove kapljice za želodec, Reumatis proti trganju in revmi, dr. Havlička čaj za čiščenje. Da se občinstvu olajša nabava in prihrani očitnina, je sedaj za Ljubljano in okolico glavna zaloga teh zdravil v lekarni Leustek.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 786 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Barometrska razlika v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
13. 4. 21 h	782.8	8.5	0.7	d. jas. zah.	
14. 4. 7 h	786.6	8.1	0.7	obl.	
14. 4. 4 h	785.7	11.2	1.1	v. jas. j. zah.	

Poravnajte naročnino!

Potrja globoke žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanem pretužno vest, da je moj iskreno ljubeči soprog, gospod

Anton Vrbnjak

dne 14. aprila po daljši, mučni bolezni, predviden s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rankega bo v torek, dne 15. aprila ob 17. uri iz hiše žalosti, Starotova ulica 13 v Ljubljani (ob Jeranovi ulici), na pokopališču pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. aprila 1924.

REZI VRBNJAK.

Sprejme se izurjena kavarn. plačilna NATAKARICA ki ima prvovrstna spričevala. Oseb. ponudbe s prepisi spričeval najkasneje do 24. t. m. na upravo hotela «UNION» v Ljubljani.

SPREJME SE

ORGANIST

in CERKVENIK na IGU — Prednost imajo obrtniki. — Nastop po dogovoru. 1769

CECILIJANEC

IŠČE službe organista. Ima obenem svojo krojaško obrt. Ponudbe na upravo lista pod «Cecilijanec št. 2112».

KUHARICA

srednjih let, ŽELI mesta v župnišču, kot gospodinja in kuharica. Ponudbe na upravo, pod šifro «ŽUPNIŠČE».

MEBLOVANA SOBA

in celodnevna hrana se odda 1 ali 2 gospodičinama. Naslov pri upravi pod 2120.

KDO ZAMENJA?

stanovanje: soba s štedilnikom z enakim ali večjim? Sposobno za vsako družino. Ponudbe na upravo «Slovenca» pod «Stanovanje».

Prvovrstno

Današko moko

št. 0 a Din 575 za 100 kg nudi «Gobane» d. z o. z. Ljubljana, Sv. Petra c. 45.

Kupim enodruž. stanovanjsko HIŠO ali VILO

z večjim vrtom, v bližini kake želez. postaje na štaterskem. Ponudbe pod «Mir» na upravo lista. 2136

FRANC RAVBAR,

posestnik v Jurkivasi št. 27, in ključavničarski mojster v Ljubljani, Gosposvetska cesta 6, je radi zapravljenosti in pijančevanja OMEJENO PREKLICAN. — Njegov pomočnik je Janko STUPICA, trgovec v Ljublj., Sodna ul. Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. I., dne 11. aprila 1924.

Inserati v »Slovencu« imajo poln uspeh. — Inserirajte v njem!

Ko želi da prodaja

kolonijalno robu? Manufakturno? Razno kožo, poljoprivredne mašine, hranu, motore, razne mašine, da kupi zemljo, placeve ili treba razne informacije na teritorije Stare Srbije i Makedonije, neka se obrati i koristi komisijom magacinima i lokalima za mustre: Privredne Banke za Južnu Srbiju u Skoplju. 2143

ODDAM TRGOVINO

z vsem inventarjem. ROŽNA DOLINA 257. 2115

Prodajam PAR KONJ

srednje velikih, trpežnih, ev. samo enega; oddam HLEV v najem. A. T., Poljanska c. 12

PRITLIČNO HIŠO

v Sp. Šiški z veliko svetlo delavnico in malim stanovanjem takoj prodajam radi selitve. — Naslov v upravi «Slovenca» pod št. 2110.

Najcenejše CEMENT

Prima Portland Trboveljski in Dalmatinski, dobavlja v poljubnih množinah. V zalogi tudi apno. Naročila sprejema H. PETRIČ, Gosposvet-ska cesta 16 l. - Tel 343.

1^a z drvmi žgano apno

cement, katranske proizvode in ves ostali gradbeni material dobavlja

METALOKEMIRA d. d.
Zagreb.

Oddelek za gradbeni material
Strossmayerova ul. 6.

Telefon 16-11, 27.

Filiale: Beograd, Sarajevo.

Tovarna čevljev

Tržič Slovenija

Peter Kozina & Ko.

Najnovejši izdelek Original Goodyear Weltshoe za gospode. Za dame lahke galanterijske čevlje najboljši kvalitet v najmodernejših oblikah. Izdeluje sedaj tudi higijenične čevlje za otroke.

Prodaja na malo in veliko:

Ljubljana, Breg 20, Aleksandrova c. 1
Prešernova ulica (Seljak)

Podružnica: Zagreb, Račkoga ulica br. 3

Natečaj

za izdelavo načrtov za novo palačo ministrstva financ.

Ministrstvo financ razpisuje natečaj za izdelavo načrtov za novo palačo, ki se ima zgraditi v finančnem parku v Beogradu. Za ta namen je osnovan odbor, ki je določil tudi celoten program dela.

Pravico do natečaja imajo vsi arhitekti naši državljani in ruski arhitekti, ki poslujejo v ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Za nagrade je odločenih 285.000 Din.

Podrobnosti s potrebnimi podatki, kakor tudi programi gradbe se dobe pri ekonomatu generalne direkcije držav. računovodstva ministrstva financ (stara skupščinska zgradba).

Rok za izročitev načrtov je 15. avgust t. l.

Tapetniška Fran Jager delavnica

= Ljubljana, Kolodvorska ulica 27 =

se priporoča slav. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela kakor izdelava KLUBOVIM GARNITUR, DIVANOV, OTOMANOV, vseh vrst ZIMNIC, naprave OKENSKIM ZASTOROV in ŽALUZIJ. ZIMA vseh vrst vedno v zalogi. Cene konkurenčne.

Zelo ugodna prilika

Dne 16. t. m. se vrši prodaja GOSTILNIŠKE HIŠE z gospodarskim poslopjem, vrtom ter lepim kegljiščem v Mlinski ulici, in sicer pri tukajšnjem sodišču ob 10. uri v sobi št. 25. Ta hiša bo prodana z gostilniško koncesijo, katera ostane na hiši. Kupec dobi vse prostore takoj na razpolago. Zelo pripravno je tudi za mesarsko obrt oziroma tudi za kakšno industrijsko podjetje, ker sta dvorišče in vrt precej obsežna, vrhu tega pa je tudi v bližini glavnega kolodvora. Ostalo bi eventualno še nekaj vknjiženega na hiši, tako, da ne bi bilo treba kupcu položiti cele vsote. Take prilike ni za zamuditi. Natančnejše informacije se dobijo pri gospodu Dr. I. BOSTJANČIČU, odvetniku v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 34. 2127

„ELIN“

družba za elektrotehnično industrijo d. z o. z.

Gradi električne centrale in naprave. Velika zaloga motorjev in električnega materiala. Cene izredno nizke. — — — Postrežba točna. Na željo poset inženirja brezplačno.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. Telefon 88.

MARIBOR, Veterinjska ulica 11. Telefon 239.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopu)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predulmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd. Brzjavke: Kredit Ljubljana Tel. 40, 457, 548